

20
17

SZ EM

SZEGEDI EGYETEM MAGAZIN

” Versenyzőt
és embert
formálni.

Sík Márton olimpikon

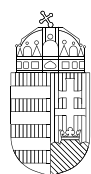

SZEGEDI
TUDOMÁNYEGYETEM

**SZ
EM**

IMPRESSZUM: A kiadvány az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával készült. ■ Projektazonosító: **EFOP-3.6.1-16-2016-00008** „Intelligens élettudományi technológiák, módszertanok, alkalmazások fejlesztése és innovatív folyamatok, szolgáltatások kialakítása a szegei tudásbázisra építve” ■ Készítette: **SZTE Közkapcsolati Igazgatóság** ■ Felelős kiadó: **Szabó Gábor rektor** ■ Nyomda: **Innovariant Nyomdaipari Kft. (Algyő)**

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Interjú
Sík Márton
olimpikonnal

24

28

Díjazott
orvosok
párban

Baracskai Judit
szerepálmai

38

36 Kultúrtündér

42 Tudós hobbik

50 Alma Mater

**SZ
EM** Szegei
Egyetem
Magazin
2017

44

Zeneszerző
a felhők
felett

06

Megérteni
a memória
működését

04 Köszöntők

06 Tudomány

16 SZTEchnology

26 Mentoraink

28 Egészségügy

Elkötelezetten a kiválóságért

„Az olyan hatalmas kulturális főintézmény, mint amilyen az egyetem, nemcsak székhelyére hat, hanem hatása messze kisugárzik a környékre is” – mondta Klebelsberg Kunó, akinek érdemei elvitathatatlanok a szegedi felsőoktatás történetében.

Mi, az universitas mai polgárai úgy végezzük napi munkánkat, az oktatás, kutatás és gyógyítás területén, hogy e kisugárzó hatás minél inkább segítse a szűkebb lakóhelyünkön és a tágabb régióban élők boldogulását. Az intézmény életében a folyamatos fejlődés és a kiválóságra törekvés mindig is fontos tényező. E törekvésünk bizonyítéka, hogy a Szegedi Tudományegyetem a hazai felsőoktatási intézmények közül elsőként nyerte el az „Elkötelezettség a kiválóságért” díjat, amely a negyedszázada Brüsszelben létrehozott European Foundation for Quality Management (EFQM) – Európai Minőségmenedzsment Alapítvány elismerése.

Erre a kiválóságra törekedett kutatóként, oktatóként és az egyetem rektoraként Szent-Györgyi Albert, aki pontosan nyolcvan esztendeje, 1937-ben vehette át az orvosi és fiziológiai Nobel-díjat. Ekkor az egész magyar közvélemény Klebelsberg Kunó emlékét idézte. A sajtó és sok ember úgy érezte, hogy a magyar tudósok jutott kitüntetés – a magától értetődő egyéni érdemen felül – természetes eredménye és betetőzése volt Klebelsberg tudománypolitikájának. Maga a kitüntetett tudós is így fogta fel: első útja Klebelsberg sírjához vezetett, hogy megköszönje, amit tőle kapott. „Neki köszönhetem – mondta –, hogy Magyarországon vagyok, az ő lelkének nagysága hozott ide vissza. (...) Mindig az ő elgondolásainak próbáltam megfelelni.” Így tesznek azok a korábbi és mai hallgatók, oktatók is, akiket bemutatunk önöknek magazinunk új számában.

Prof. Dr. Szabó Gábor
akadémikus, rektor
SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM

*Az egyetem hatása
messze kisugárzik.*

”

Biztos keretek a fejlődéshez

A szakmai működés megfelelő kereteinek biztosítása, az egyetemi kiválóság, a lehető legmagasabb színvonalú oktatási, kutatási és gyógyítási tevékenység szervezeti-logisztika támogatása – ezeket tartja legfontosabb feladatainak Fendler Judit a Szegedi Tudományegyetem kancellárjaként.

A zökkenőmentes működést az eddiginél sokkal kezelhetőbb szervezeti struktúrával biztosítjuk, ezért a korábbi széttagolt rendszer helyett nyolc igazgatóság támogatja az egyetem szakmai munkáját. A szervezet átalakítása révén átláthatóbb működés jött létre, és megfelelünk a felsőoktatási törvényben megfogalmazottaknak.

A működés biztosításához hozzátartozik a pénzügyi fenntarthatóság is. Kiemelten fontos a gazdálkodás tudatosabbá és átláthatóbbá tétele, a fedezetek, illetve fedezet-hiányok transzparens kimutatása a karok és a fenntartó felé. Az egyetemnek fel kell készülni a 2020 utáni időszakra, arra, hogy a pályázati támogatások lejártával önfenntartóvá váljon. Az oktatás, kutatás és gyógyítás területén sikeres pályázati aktivitásnak is köszönhetően – amely tevékenység remélhetőleg a jövőben is folytatódik – az intézmény likviditása megfelelő, és a pályázatok biztosíthatják az egyetem fejlődését. Az SZTE jelentős támogatásokat nyert el a kutatást, fejlesztést és innovációt támogató GINOP pályázatokban. Ugyanilyen jelentősek az összegyememi kiválóság fejlesztését célzó uniós projektekben elért sikerek, melyek az oktatás színvonalának emelését, a szakmai teljesítmény javítását segítik. Az elmúlt években kiemelt cél volt az infrastruktúra-fejlesztés, és a rossz állapotú intézmények felújítására továbbra is keressük a forrásokat. Kiemelendő kormányzati cél az energia-megtakarítás támogatása is, ha erre vonatkozóan megjelenik pályázati kiírás, az lehetőséget ad több oktatási és kollégiumi épület energetikai korszerűsítésére. Fontos a sportlétesítmények korszerűsítése és az egészségügyi képzésekhez kapcsolódó infrastruktúra és eszközpark folyamatos modernizálása is.

Komoly erőfeszítéseket tesz az egyetem kapcsolatainak erősítésére az ipari partnerekkel. Az SZTE számos tudományterületen biztosítja a kutatási és innovációs tevékenységek szakmai háttérét. Kiemelendő példa a lézereközpont szomszédságában létrejövő ELI Science Park, ahol az egyetem égisze alatt kívánunk tudományos ipari parki tevékenységet folytatni. A cél, a szegedi egyetemet egy olyan pályára állítani, ami lehetővé teszi, hogy az SZTE az egyre inkább nemzetközivé váló versenyben, a kedvezőtlen demográfiai folyamatok mellett is vonzó felsőoktatási intézmény legyen a hazai és külföldi hallgatóknak ugyanúgy, mint a potenciális ipari partnereknek.

Dr. Fendler Judit

kancellár
SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM

Gyűjteni,
terjeszteni
és gyarapítani
az emberi tudást.

Megérteni a memória működését

ÚJSZÁSZI Ilona
BOBKÓ Anna

Az agykutató Tamás Gábor akadémikus vezette szegedi kutatócsoport az Averkin Róbert által fejlesztett eszközöknek köszönhetően szabad mozgásuk közben vizsgálja az állatokat.

Hogyan tanul az agy? Ezt a folyamatot egyedülálló állatkísérletük eredményeit összegezve írta le a Neuron folyóiratban a Szegedi Tudományegyetem professzora, Tamás Gábor akadémikus és kutatócsoportja. A felfedezéshez páratlan módszerükkel jutottak: szabad mozgásuk közben vizsgálják az állatmodelleket. Most arra fókuszálnak, hogy kiderítsék: az állatokban megismert mechanizmusok mennyiben érvényesek az emberre.

A Nemzeti Agykutató Program Felfedező pillér társelnöke és az SZTE ÁOK Élettani, Szervezettani és Idegtudományi Tanszék egyetemi tanára Tamás Gábor akadémikus. Az MTA-SZTE Agykérgi Neuronhálózatok Kutatócsoportot létrehozó tudós sikeresen dolgozik együtt Averkin Róberttel, aki munkájának köszönhetően szabadon viselkedő állatokban egy-egy idegsejtnek a működését szinte ugyanolyan precízen tudják vizsgálni, mint a preparátumokban. A kutatópá-

ros és további két munkatársuk – az anatómus Szevényei Viktor és a programozó matematikus Bordé Sándor – munkájának gyümölcse a Neuron folyóiratban 2016 végén megjelent tanulmány.

– A tanulásra gondolva képzeljük el, hogy egy rádiót hallgatunk. Az Agy-díjas, magyar származású, az Amerikai Egyesült Államokban élő Buzsáki György felfedezte, hogyan sugároz a rádió, vagyis a hippokampusz mint „rádióadó”, hogyan szórja a jeleket az agyban. Mi – a rádiós párhuzamnál maradva – abban értünk el áttörést, hogy válaszolni tudunk a kérdésre: a rádióvevő milyen elven működik, vagyis az információkat az agykéreg miként képes fogadni – magyarázta el Tamás Gábor felfedezésük jelentőségét.

Aludni kell ahhoz, hogy a memóriában rögzüljön, amit megtanultunk. E folyamatról tíz-tizenöt éve tudnak a kutatók. Azt is ismerik, hogy az alvásnak az úgynevezett lassú hullámú része az, amikor a memória rögzül. A hogyan?-t Tamás Gábor és munkatársai akkor fedezték fel, amikor egy „időprizmán” keresztül nézték meg a különleges módszerrel gyűjtött adataikat.

– A memória jeltovábbításában az „adó” 200 Hertz-en működik. Ám ezt a 200 Hz-es „rádióműsort” az agykéreg mint „rádióvevő” nem folyamatosan veszi,

hanem mintha másodpercenként tízszer ki-be kapcsolgatnánk a „rádiókészüléket”, vagyis a rövid időszakokra hangolnánk a „rádiót”. Mintha e „rádiót” csak másodpercenként tízszer hallgatnánk – tette elképzelhetővé az agyi történést az akadémikus. Folyamatosan jön a hippokampusz felől az, amit meg lehet tanulni, de mivel a jelátvitel csak másodpercenként tízszer történik meg, azt is eredményezi, hogy kihullik, amit nem érdemes megjegyezni. Így csak azt tanuljuk meg, ami fontos, illetve – mivel másodpercenként tízszer kapcsolgatjuk ezt a „rádiót” – ami ismétlődik, az rögzül.

Minderre hogyan képes az agykéreg? A szegedi kutatók tanulmányuk másik részében azt írták le, hogy a sejteknek milyen összehangolt működésére van szükség mindehhez. Itt sejlik fel a jövőbeli perspektíva. Tamás Gábor professzor és csapata számára ugyanis az az alapkérdés, hogy az állatokban megismert alapmechanizmusok ugyanolyanok vagy hasonlóak-e az emberben, illetve miben különböznek, fejlődtek tovább az evolúció során az agykéregben. A kutatók végső célja az, hogy olyan gyógyszer-hatóanyagokat találjanak, amellyel – párhuzamosan az azal, ahogy az ember idősödik – erősíthető a memória.

”

Imádok főzni, és fűszernövényeket termeszték.

A PhD a negyedik gyermekem

Pelle Anita, az SZTE Jean Monnet-címmel kitüntetett egyetemi docense az EU-tagállamok versenyképességével foglalkozik, kutatócsoportot vezet, konferenciát szervez, oktatási segédanyagot ír. Tudományos munkája mellett a magánéletben is helytáll: férjével három gyermeket nevelnek.

 BOBKÓ Anna

A fiatal docensnő azt is elárulta, hogy imád főzni, szereti a gasztroirodalmat, és fűszernövényeket gondoz a teraszán.

Mit jelent, ha valakit Jean Monnet-címmel tüntetnek ki?

– A címet az Európai Bizottság adja, pályázni kell a három évre szóló ösztöndíjra. A címen kívül van még többek között Jean Monnet-modul, kiválósági központ, -projekt, hálózat. A címre az adott személy és az intézménye is jelentkezik.

Milyen kötelezettséggel jár a díj?

– A pályázó vállalja, hogy kurzusokat tart az Európai Unióval kapcsolatban, és más tevékenységeket is megjelöl.

Mi a kutatás témája?

– Versenyképesség az EU-ban. Az unió tagállamai ugyanis versenyképességükben rendkívül eltérőek. Egyértelműen megállapítható a törésvonal a centrum és a periféria, a keleti, az új és a dél-európai tagállamok között. Ezen országok versenyképességének forrásai nagyon különbözőek, és amennyiben ezzel a problémával nem kezdünk valamit, az veszélyezteti a közösség integritását.

Hogy zajlik a kutatás?

– Műhelymunkában. Havonta összeülünk a hallgatókkal, doktoranduszokkal, és megvitatjuk, hogy ki mit olvasott vagy írt.

Mi a kutatás célja?

– Próbálunk valamiféle ajánlást megfogalmazni. Igyekszünk részt venni minél több olyan diskurzuson, ahol az EU jövőjéről van szó. Hívtak többek között Jean Monnet-networkre és konferenciára Brüsszelbe. Abban bízunk, hogy sikerül néhány gondolatmagot elültetnünk ezen a vonalon.

Mióta dolgozik a Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Karán?

– Még hallgatóként kezdtem el demonstrátorkodni 1998-ban. Szemináriumokat tartottam és részt vet-

tem a kari feladatokban. Miután végeztem, egy évet eltöltöttem a versenyszférában egy német multinacionális cégnél, de rájöttem, hogy az nem nekem való. Szerencsére 2001-ben visszajöttem és végigjártam a ranglétrát: tudományos segédmunkatárs, tanársegéd, adjunktus, majd docens lettem. Emlékszem, a doktorimat 35 hetes terhesen védtem. Viccesen meg szoktam jegyezni, hogy a PhD-m a negyedik gyermekem a két fiam és a kislányom mellett.

Hogyan egyeztethető össze a kutatói lét az anyasággal?

– Erről a témáról született egy írásom, egy EU-s projekt kapcsán. A címe: Konstans multi-tasking, avagy egy mai magyar nagycsaládos tudástörekész minden napjai. A multi-tasking kifejezést még programozás órán tanultam, azt jelenti, hogy a számítógép nem egyszerre csinálja a dolgokat, hanem többfelét, nagyon gyors váltásban. Diákkoromban még nem gondoltam, hogy mostanra ez lesz az egyetlen működőképes üzemmód saját magam számára is.

Hogyan telik egy átlagos nap?

– Mindegyik másképp, a közös bennük, hogy korán kezdődnek és néha sokáig tartanak. Ami fix, azok az órarend szerinti óráim és a gyerekek délutáni, esti dolgai. A fiúk fociznak és zeneiskolába is járnak. Hozni-vinni kell őket. Igyekszem minél többet foglalkozni a tudománnyal, de azt a luxust nagyon ritkán engedhetem meg magamnak, hogy hosszú órákon keresztül csak írjak.

Marad idő valamilyen hobbiira?

– A biciklizés és az úszás teljesen kikapcsolnak. Nagyon szeretek főzni és szépirodalmat olvasni.

Akkor a vasárnapi ebéd nem mindig rántott hús és krumplipüré?

– Legutóbb például pizza volt. Szeretek zöldségekből mindenfélét varázsolni, kedvenceim a krémlevesek és a rakott ételek. Néha a gyerekek is besegítenek a konyhában. A nagyfiam nagyon jó ízléssel ismeri fel, hogy melyik ételbe milyen fűszer való. Elég csak behoznunk a teraszról, mert rozmaringot, mentát, bazsalikomot, oregánót, levendulát is ültettünk.

Tévhitek a gyógynövényekről

GAJZER Erzsébet
BOBKÓ Anna

A népi gyógyászatban használt növényekről gyakran kiderül, hogy – habár nagyanyáink ajánlották – mégsem hatásosak. A gyógynövényekkel kapcsolatos hitekről és tévhitekről Tóth Barbarát, az SZTE Gyógyszerésztudományi Kar tudományos segédmunkatársát kérdeztük.

Sokat hallani, hogy a gyógynövények mindenre jók, nincs mellékhatásuk, bármilyen formában fogyaszthatók. Ez nem igaz! A fekete nadálytövet például sokáig teaként ajánlották hurutos megbetegedésekre. Később kiderült, hogy olyan mérgező anyagokat tartalmaz, amelyek belsőlegesen alkalmazva a májat súlyosan károsítják. Sajnos a diófalevélről szóló állítások is túlzóak. A diófalevél teát bőrreakcióra, gerincsérvre, de még hajnövesztő szerként is ajánlják, azonban a diófalevél csak külsőleg használható izzadásgátlóként, valamint enyhe bőrfertőzések esetén lemosószerként. Elfogyasztani azért sem ajánlott, mert toxikus anyagot tartalmaz – cáfolja a tévhiteket a Farmakognóziai Intézet munkatársa.

PARLAGFŰ LEKVÁR ÉS GRAPEFRUITMAG

Rengeteg a tévhit a parlagfű körül is. A növényből készített lekvár értékesítése remek üzleti fogás, azonban a parlagfűnek nincs tudományosan igazolt gyógyhatása. Hiába rokona a kamillának, nincs jótékony hatása. Sőt kimondottan káros: patkányokat etettek parlagfű lekvárral és a vizsgálá-

tok azt igazolták, hogy károsítja a vesét. Számos jótékony hatást tulajdonítanak a köztudatban a grapefruitmagnak is. Ajánlják húgyúti fertőzésekre, antibakteriális hatásúnak tartják. Ezek a hatások azonban nem kellőképpen alátámasztottak. Az intézetben vizsgáltunk grapefruitmag-tartalmú készítményeket, és azt találtuk, hogy a legtöbb nem is tartalmazott grapefruitmag-kivonatot. Ehelyett fertőtlenítőszerket és fényérzékenyítő anyagokat mutattunk ki – magyarázza a szakember.

DRASZTIKUS FOGYÁS GYÓGYNÖVÉNYEKKEL?!

Ne dőljünk be az olyan reklámoknak sem, amelyek drasztikus hatást tulajdonítanak egy-egy gyógynövénynek. Ezek általában a fogyasztó és potencia-növelő növényi készítmények. Nincs olyan növény, amely biztonságos és hatásos potencianövelőként alkalmazható lenne. A növényi eredetű fogyasztószer-eknek enyhe víz- és hashajtó hatása lehet ugyan, de egészséges és tartós súlycsökkenés nem érhető el velük. Ezeket a készítményeket gyakran szintetikumokkal, tiltó listás szerekkel szennyezik, hogy kifejezettebb legyen a hatásuk.

*A modern
gyógyszerek jelentős
része természetes
eredetű.*

GYÓGYSZERALAPANYAG IS LEHET A GYÓGYNÖVÉNY

A modern gyógyszervegyületek jelentős része ma is természetes eredetű, számos készítmény tartalmaz gyógynövény kivonatot. Nagyszerű példa a máriatövis, amely akut vagy krónikus májbetegségek esetén alkalmazható. Hatóanyagai vízben nem oldódnak, ezért teaként fogyasztva nem fejt ki hatását, de a növény standardizált kivonatát tartalmazó gyógyszerek hatásos májvédők. A tisztafa minden része mérgező, viszont egy szűrővizsgálat során felismerték, hogy a kéreg kivonatának nagyon jó tumorelles hatása van. Ebből állították elő később a paklitaxelt, amely emlő- és petefészek-daganat esetén életmentő készítmény is lehet. Azonban ezeket a növényeket nem szabad házilag elkészített teaként fogyasztani, mivel a bennük található vegyületeknek a terápiás ablaka nagyon kicsi, vagyis az az intervallum, amikor már hatásos, de még nem mérgező egy anyag. Ezért a gyógyászatban a tisztított anyagokat alkalmazzák csak, a növényt nem,

az adagolást pedig szakember segítségével, nagyon pontosan kell beállítani. A bőrrákot megelőző állapotra használható gyógyszer alapanyagát, az ingenol-mebutátot az SZTE Farmakognóziai Intézetének munkatársai izolálták először egy gyomornövényből, a vézna kutyatejből.

AMINEK NINCS MELLÉKHATÁSA, ANNAK HATÁSA SINCS

Nem igaz, hogy a gyógynövényeknek nincs mellékhatása. Sőt, nemcsak mellékhatásra, hanem gyógyszer kölcsönhatásra is gondolni kell. Az orbáncfű például kiegészítő kezelésként alkalmazható enyhe depresszió, alvászavar esetén, de olyan anyagokat tartalmaz, amelyek a májenzimek működését fokozzák, így például a fogamzásgátló gyógyszerek gyorsabban kiürülnek a szervezetből, ezért hatásuk csökkenhet. Ha elkezdünk egy gyógynövény tartalmú készítményt fogyasztani, akkor azt minden esetben beszéljük meg szakemberrel – hívja fel a figyelmet Tóth Barbara.

Digitális örökkévalóság versus világvége

25

éve foglalkozik a digitális kultúrával és technológiával Z. Karvalics László, az SZTE BTK Kulturális Örökség és Humán Információtudományi Tanszék egyetemi docense. Kérdéseinkkel arra kerestük a választ: miért jó, ha kulturális örökségünk digitálisan is elérhető?

A digitális technológia meghatározza az életünket. Jó ez nekünk?

Attól függ, kit értünk a „nekünk” alatt. Ha arra gondolok, hogy az egyetemi dolgozataimat egykor írógépen kőmöltem, ma pedig embertelen mennyiségű levelezést, jegyzetet, e-bookot olvasok a gépemen, akkor azt kell mondani: ha a „nekünk” a tudományos céh tagjait jelenti, akkor számunkra az életet öt évente forradalmasítja az, amit digitális technológiának hívunk. Mint mindennek, természetesen a digitális kultúrának is vannak árnyoldalai, de úgy látom, hogy ez utóbbiak a közbeszédben sokkal hangsúlyosabb helyet kapnak, mint a jótétemények.

Hány terabájtnyi információ van fent a neten? Számon tartja ezt valaki? Egyáltalán: terabájtokban számolunk még?

Lehet tudni, de érdektelen a kérdés olyan értelemben, hogy egyre nagyobb bájtokról beszélünk, na-

gyon vicces elnevezésekkel: zettabyte, jottabyte, brontobyte. Egyetlen napon egyetlen tudományos óriásgépezet alkalomadtán több adatot termel, mint a megelőző kétezer év alatt az írott kultúra, ha a mértékegységünk a byte. Nem a mennyiség érdekes, hanem a minőség és az elérhetőség. Annak okán, hogy ma már rengeteg minden eleve digitálisan termelődik, az égető feladat az, hogy ami korábban más hordozón született és rögzült, az mihamarabb kerüljön be az online örökkévalóságba. Onnantól kezdve a szellemi szférának már nemcsak végső menedéke és őrzője, hanem napi szintű zarándokhelye is a virtuális tér.

Rengeteg irodalmi, tudományos, művészeti papíralapú kiadvány van, minek ezt feltenni az internetre? Ha az emberiség napjai meg vannak számlálva, kire akarjuk ezt hagyni örökségként?

Nézőpont kérdése, hogy meg vannak-e az emberiség napjai számlálva – vannak olyanok, akik ezt

ANTAL Éva Eső
BOBKÓ Anna

”

Megóvni, megvédeni, megőrizni – ez a feladatunk.

gondolják. Ők bunkert építenek maguknak, és nem régi kéziratokat digitalizálnak. Ami egyébként rendkívül macerás dolog, mert nemcsak szkennelésre van szükség. El kell tudni olvasni, át kell tudni írni, metaadatokat kell tudni hozzárendelni, érteni kell, hogy miről van szó, olykor néhány antik nyelvet beszélni kell hozzá. Megóvni, megvédeni, megőrizni – ez a feladatunk mindazzal kapcsolatban, ami a maga fizikai valóságában romlandó, illékony, mulékony, sérülékeny, elpusztítható, elveszthető.

A magyar kulturális örökség digitalizációja mellé hogyan rendelhető a nemzeti jelző?

A kulturális sokszínűség egyetemes érték, tehát a nemzeti mivolt minden alakváltozata (legyen szó nyelvről, könyvekről, kéziratokról, térképekről, de akár a nemzeti dal- és tánckincsről vagy épület- és tárgyvagyonról) egyszerre fontos a kultúrát magának valló és ápoló közösség minden tagja számára, de túlmutat önmagán és a határokon is. Amikor

a digitalizált magyar kulturális örökséghez épp egy nem magyar felhasználó fordul, minden egyes kattintásával arról üzen, hogy milyen általános emberi érték testesül meg a nemzetiben.

A Bölcsészettudományi Karon van örökségmentés?

A kulturális örökség mesterképzésünk kis létszámú, nagyon fiatal szak. Szervezett, intézményes, tömeges, szisztematikus örökségvédelmi tevékenységünk nincs és nem is lehet. De kis méretben, projekt-szerű oktatással megpróbálkozhatunk. A diákjainkkal most igyekszünk létrehozni egy olyan felületet, amely kéziratok naplók közösségi átírását és megoszthatóságát segíti. Hamarosan közzéteszünk egy ritka, a huszadik század első felét átívelő páratlanul érdekes kortörténeti dokumentumot – egy téglá- és cserépipari mérnök naplóját –, hogy önkéntesek segítségét kérjük a kézírásos oldalak elolvasásához és kiadásra való előkészítéséhez.

Közérthetően a túlsúlyról

A túlsúly és annak következményei – a cukorbetegség, a belső szervek, az ideg- és mozgásrendszer érintettsége – súlyos, testi-lelki egészséget károsító, életminőséget csökkentő tényezők. Az ide vezető út hosszú, a legeredményesebb módszer a megelőzés, a szűrés és a korai visszafordítás.

Az anyagcsere zavarai adódó metabolikus tünetegyüttes egyre ismertebb jelenség a köztudatban. A világon egyre több túlsúlyos ember él, Magyarországon a felnőtt lakosság több mint 30 százaléka elhízott. A túlsúly nem csupán esztétikai kérdés, számos egészségkárosító hatása is van.

A túlsúly veszélyei

– A súlytöbblet önmagában egy extra plusz háttérrel jár, amit mindenhol viszünk magunkkal. Óriási terhelést jelent a csont-, izom- és ízületi rendszerre. Ennek következménye az ízületek kopása, gyulladása, az izmok túlterhelése, a porcok degenerációja. A túlsúly korlátozza a légzést, mivel növeli a hasüreg térfogatát, aminek hatására korlátozódik a rekeszizom mozgása. Mindemellett a túlsúly hatására beszűkülnek az artériák, aminek érlelmeszesedés lehet a következménye. Fokozódik a szív munkája, ugyanakkor a szívizom sem kap megfelelő mennyiségű tápanyagot és oxigént, ami szívinfarktushoz vezethet. A vénák túlterheltek lesznek, vér-

rögök képződhetnek, amik a keringéssel a tüdőbe jutva tüdőembóliát okozhatnak – sorolja a túlsúly veszélyeit Barnai Mária, az SZTE Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar egyetemi docense.

Mit jelent a metabolikus szindróma?

– A metabolikus szindróma egy összetett anyagcserezavar, ami a helytelen életmód és táplálkozás hatására alakul ki. A tünetegyüttesben szenvedők fizikai teljesítőképessége és életminősége romlik, egyes esetekben pszichoszociális problémák is jelentkezhetnek. Összetevője például a már említett túlsúly és a diabétesz. A szervezet arra törekszik, hogy a vérben a glükóz, vagyis a szőlőcukor szintje állandó legyen. Magas vércukorszint esetén inzulint, alacsony esetben glukagont kezd termelni. A túlsúlyt is eredményező nagy mennyiségű cukorbevitellel kettős típusú cukorbetegség alakulhat ki. Ennek súlyos szövődményei a végtagokat, az agy és a szív ereit érintő betegségek, a hajszálerek szűkülete pedig vesekárosodást, látás csökkenést, vakságot okozhat – hívja fel a figyelmet Barnai Mária.

A legjobb megoldás a megelőzés vagy a nagyon korai beavatkozás

Már gyermekkorban oda kell figyelni a táplálkozásra, a rendszeres mozgásra. Érdemes folyamatosan figyelni a rizikófaktorok alakulását: mérni például a vérnyomást, a testtömeg indexet, a háskőfogatot, a has-csípő, valamint a háskőfogát-testmagasság arányát. Ezek egyszerű, otthon is elvégezhető mérések.

– A diéta mellett a rendszeres fizikai aktivitás a legfontosabb a megelőzésben és a kezelésben egyaránt. Például bizonyított tény, hogy minden 10 kilogramm fogyás mérhető csökkenést okoz a hemoglobinhoz kötött glükóz koncentrációban, ami csökkenti a gyógyszerfogyasztást is. Az inzulint megkötő receptorok érzékenysége fokozható azáltal, hogy az energiaigényüket növeljük a rendszeres testedzéssel. A glükóz és a zsír elégetéséhez nagyon sok oxigén kell, ezért alacsony és közepes intenzitású aerob tréninget végezzünk legalább 40 percig. Körültekintően, életvitelszerűen kell beépíteni a mozgást az életünkbe – javasolja a szakember.

Anyagcsere-betegségek vizsgálata

AZ ANYAGCSERE-FOLYAMATOK ZAVARA MEGHATÁROZÓ AZ OLYAN GYAKORI EMBERI BETEGSÉGEKBE, MINT A CUKORBETEGSÉG, AZ ÉRELMESZESÉDÉS, AZ AGYVÉRZÉS ÉS A SZÍVELÉGTELENSÉG.

Az anyagcserével összefüggő betegségek elméleti folyamatainak tisztázására közel 440 millió forint uniós támogatást nyert a Szegei Tudományegyetem. A projektben az anyagcsere-betegségek kardiovaszkuláris vonatkozásait vizsgálják. Tanulmányozzák a szívelégtelenség kiváltó okait, a szívkárosodást megelőző folyamatok kóreltani hátterét, a szívizom betegségek genetikai hátterét. A szakemberek az anyagcsere-betegségekkel összefüggő agykeringési, légúti betegségeket vizsgálják, sőt összejt kutatásokat is végeznek. A 2020 szeptember végéig tartó kutatási program résztvevői a klinikailag nem, vagy csak részben megoldott problémákra keresnek molekuláris magyarázatokat, és azok alapján állítanak fel új diagnosztikai és kezelési lehetőségeket.

Komplex egészségfejlesztés

A Szegedi Tudományegyetem és a Gál Ferenc Főiskola több mint 3,6 milliárd forint uniós támogatást nyert arra a több tudományterületet összekapcsoló kutatási programra, amely középpontjában az egészségállapottal kapcsolatos vizsgálatok állnak a fogantatástól kezdve egészen az időskorig.

A projekt során az SZTE-en 18, a GFF-n 2 kutatási program zajlik. A több tudományterületet érintő kutatások a fogantatástól egészen az időskorig vizsgálják az egészségmegőrzés és -fejlesztés lehetőségeit. Az alprogramok egy része a meddőség korrekciójával és a gyermekkor tipikus betegségeivel foglalkozik, egy másik csoportja az egészség felnőttkori visszaállításának lehetőségeit vizsgálja, egy harmadik célja pedig az időskori betegségek megelőzése, a diagnosztikai eljárások fejlesztése. Az interdiszciplinaritás jegyében a szakemberek egy-egy probléma gazdasági és társadalmi vetületeit is vizsgálják.

A program célja a doktori iskolák piaci igényeken alapuló fejlesztése az ipari partnerek részéről érkező kutatási témák beemelésével, emellett innovációmenedzsment-képzés indul, valamint mentorálással segítik az egyetemhez kapcsolódó startup vállalkozások megerősödését. A projekt során kiemelt figyelmet fordítanak a Horizon2020 programban való egyetemi részvétel erősítésére, és a nemzetközi K+F+I kapcsolatok kiterjesztésére is.

Az energiatárolás forradalma

Olyan összetett és intelligens anyagok előállításával foglalkoznak a Szegedi Tudományegyetem kutatói, amelyek újfajta energiatárolási módszerek és speciális energiaforrások megalkotására lehetnek alkalmasak – például a napenergia-tárolási folyamatokban.

A nanoanyagokkal foglalkozó SZTE-s kutatócsoportok közös célul tűzték ki, hogy szabályozott összetételű és nanoszerkezetű rendszerek előállításával új tudományos eredményeket érjenek el a funkcionális anyagok területén. A vizsgált nanoszerkezetekből olyan speciális összetételeket alkotnak meg, amelyek újfajta energiatárolási módszerek és energiaforrások kidolgozására lehetnek alkalmasak – magyarázta Dr. Kónya Zoltán, az SZTE TTIK Alkalmazott és Környezeti Kémiai Tanszék vezetője.

A napenergia kémiai kötések formájában történő tárolásával több éve foglalkoznak Szegeden, a projektben egy olyan összetett és intelligens anyagot fejlesztenek, amely kellően nagy határfokkal, stabilitással és szelektivitással látja el feladatát. Mindezt azért, hogy egyes komponensei egy-egy meghatározott funkcióért feleljenek. Ezek az új, intelligens anyagok például a napenergia-tárolási folyamatokban alkalmazhatóak az eddigieknél hatékonyabban – fogalmazott Janáky Csaba, a kutatásban résztvevő MTA-SZTE Lendület Fotoelektrokémiai Kutatócsoport vezetője.

ZÖLD EGYETEM

A kutatások, az egyetemi polgárok szemléletformálása és a környezetkímélő beruházások mind hozzájárulnak ahhoz, hogy Magyarország legzöldebb egyeteme a Szegedi Tudományegyetem. A hazai felsőoktatási intézmények közül elsőként Szegeden alakítottak ki napelemparkot, az épületek egy részét geotermikus energiával fűtik, a József Attila Tanulmányi és Információs Központ fűtését és hűtését pedig részben a szennyvíz hulladékhőjét hasznosító hőszivattyús megoldás biztosítja.

BUU applikáció

Mobiltelefonos alkalmazást fejleszt az SZTE Mezőgazdasági Kara az egyetem Informatikai Intézetével közösen a hatékonyabb tejtermelés érdekében. A Buu elnevezésű program segítségével könnyebben eldönthető lesz, hogy az adott telepen egy tehenet érdemes-e tovább tartani.

A versenyképesebb tejtermelés lehetőségeit vizsgálják az SZTE MGK-n. A korszerű tejtermelés érdekében a kar kutatói és tudományos diákkörös hallgatói olyan kérdésekre keresik a választ, hogy meddig érdemes a termelést fokozni, és mikor szükséges a gyengébben termelő állatot „nyugdíjazni”. Cél az adott állomány összetételének javítása. Miként jósolható egy adott tehen tartásának profitabilitása az országos, illetve a helyi statisztikai adatok ismeretében? Mindezek megválaszolásához, más kutatócsoportokkal együttműködve, informatikai módszereket és gazdasági optimalizáló modelleket dolgoznak ki – tudtuk meg Mikó Józsefné Dr. Jónás Edittől, az Állattudományi és Vadgazdálkodási Intézet főiskolai docensétől.

A tejtermelés hatékonyabbá tétele érdekében a Mezőgazdasági Kar, a TTIK Számítógépes Optimalizálás Tanszékének munkatársai, Dr. Csendes Tibor egyetemi tanár és Dr. Bánhelyi Balázs egyetemi adjunktus, valamint Mester Abigél gazdaságinformatikus hallgató sztochasztikus optimalizációs rendszert fejlesztettek. A Buu névre keresztelt mobiltelefonos alkalmazás a rendelkezésre álló statisztikai információ birtokában 100 szimulációt futtat le az adott tehen várható életútjáról. A cél az elérhető profit maximalizálása. A megoldás könnyebben eldönthetővé teszi, hogy az adott telepen egy állatot érdemes-e tovább tartani. A rendszer annak esélyét is megmutatja, hogy veszteséges lehet-e egy döntés a tehen tartásáról vagy eladásáról. A tesztelés során kapott eredmények ökonómiai elemzését az MGK Gazdálkodási és Vidékfejlesztési Intézete végzi.

A karon folyó kutatások részeként újfajta fejőrendszert is üzembe helyeztek az SZTE Tangazdaság Kft. tejelő szarvasmarha telepén, Hódmezővásárhelyen. A technológia lényege, hogy a berendezés a borjú szopását utánozva a tehenek számára természetesebbé teszi a fejést. Ez fontos szempont, hiszen a gazdaságos tejtermelés alapja az egészséges, jó közérzetű állomány. A fő cél elkerülni a tőgygyulladást, ezáltal gazdaságosabbá téve az állomány tartását. A jövőben a fejlesztők és kutatók együtt vizsgálják a szarvasmarhák termelési paramétereit és egészségi állapotát.

*Egészséges,
jó közérzetű
állomány.*

”

SZI2V

A tehetségek egyetemre vonzásaért az SZTE – többek között – szakköröket és vetélkedőket szervez a középiskolásoknak. Például a Szegedi Innovatív Informatikai Verseny, azaz a SZI2V harmadik éve él és „dobog”.

– Elromlott az iskolacsengő, erre a diákok a saját tudásuk alapján elkészítettek egy újat, ami azóta is működik – idézte a legemlékezetesebb megoldást a Szegedi Innovatív Informatikai Verseny egyik ötletgazdája, Vadai Gergely. Az SZTE Természettudományi és Informatikai Kar Műszaki Informatikai Tanszék tanársegédje szerint a SZI2V három éve alatt legalább 200–250 diák próbálta ki kreativitását: informatikai tudását mozgósítva és fejlesztve olyan problémát dolgozott fel, amely foglalkoztatta.

A SZI2V 2017 áprilisi döntőjében két – a műszaki informatikai és az informatikai – szekcióban 18, az ország különböző részeiből és a határon túlról érkezett középiskolás csapat mutatta be eredményeit.

– A számítógépes játéktól kezdve az órarendkészítő webes alkalmazáson át a térképészeti probléma megoldásáig számos innovatív ötletet hoztak el a fiatalok – sorolta Varga László, az SZTE TTIK Képfeldolgozás és Számítógépes Grafika Tanszék adjunktusa.

A SZI2V szervezői a diákok figyelmébe ajánlották: az informatikai cégek állásajánlatainak sokasága közepette se feledjék, hogy a legújabb témák tudományos alapját, a problémakörökre a rálátást, a program és kódtípustól független tudást az egyetem adhatja meg. Ha a SZI2V és a hasonló vetélkedők középiskolás résztvevőinek lelkesedése megmarad az egyetemen is, ahol a szakma határait feszegetik nap mint nap, akkor garantált az egyéni és a tudományos siker.

Kutatók éjszakája

Több mint kétszáz oktató legalább ugyanennyi programmal csatlakozik idén szeptemberben is a Szegedi Tudományegyetemen a Kutatók Éjszakájához, amelyhez az SZTE mobil applikációt is fejleszt. Az érdeklődők szinte minden tudományterületbe bepillantást nyerhetnek egy-egy témán keresztül, az Androidra, Windowsra és iOS-re is elérhető mobilalkalmazás segítségével pedig keresgélhetnek az események között, összeállíthatják saját programtervüket, valamint útvonaltervező használatával könnyedén tájékozódhatnak a helyszíneken. A Kutatók Éjszakájára azért érdemes ellátogatni, mert bárhova fordulunk, mindenhol tudományos kutatások eredményeibe ütközünk, amelyek a mindennapjaink részévé váltak, mint a hologram, a színes tévé, a C-vitamin, a golyóstoll vagy még inkább az okostelefon és a modern elektronikai eszközök. A Kutatók Éjszakáján délutántól késő estig számos izgalmas program és máskor nem látogatható helyszín várja a nagyközönséget Szegeden és Hódmezővásárhelyen.

Gyógyulás gyöngyvesszővel

Apró fehér szirmokból álló virágzatával tavasszal pompázik a gyöngyvessző bokor. E parkokból ismerős, a Spiraea nemzetséghez tartozó növényben bukkant gyógyhatású alkaloidforrásra Cank Kristóf, az SZTE végzős gyógyszerész hallgatója.

– Végtelenül egyszerűnek tűnik a fotoszintézis során a növényekben lezajló folyamat: kisméretű szerves molekulák és fény szükséges ahhoz, hogy a növény szerves anyagot állítson elő. Valójában azonban bonyolult bioszintézis ez, amelynek következtében több ezer szerves vegyület keletkezik. Egyesek az emberi szervezetben kedvező életeti hatást fejtenek ki. A gyógyhatással rendelkező vegyületek olyan másodlagos anyagcseretermékek, amelyek általában csekély mennyiségben fordulnak elő a növényi nyersanyagban, ezért kinyerésük komoly kémiai feladat. Jőmagam többlépcsős kivonási módszert dolgoztam ki – magyarázta Cank Kristóf, aki a gyöngyvessző növényfajban az alkaloid elkülönítését, azonosítását és farmakológiai vizsgálatát kapta feladatul az SZTE Gyógyszerésztudományi Kar tudományos diákkörében Csupor Dezső egyetemi adjunktustól és Kiss Tivadar tanáregédtől. A diterpén-alkaloidok változatos szerkezetű vegyületek, amelyeknek a biológiai aktivitása széles skálán mozog. Némelyek erősen mérgezőek, mások kedvező szív- és érrendszeri hatást fejtenek ki.

**”
Ígéretes
tumorellenes
vegyületek.**

– Hét Spiraea-fajt vizsgáltam. Ezek diterpén-alkaloid tartalmát a szakirodalom még nem írta le. Munkám új kutatási irányt jelent. E vegyületeknek ígéretes a tumorellenes aktivitása, egyelőre in vitro vizsgálatokban, azaz laboratóriumi körülmények között. Célunk, hogy eredményeinkről olyan sikeres publikációt közölhessünk, amely nemzetközi szakmai lapokban is megállja a helyét.

Fajmentés a Fűvészkertben

Tavaszi hérics, szennyes ínfű, selymes boglárka, kék atracél, gőr habszegfű, csuklyás ibolya, pusztai meténg... Ezekkel a beszédes nevű virágokkal együtt összesen 82 ritka növényfaj megmentésén dolgoznak a szakemberek a Szegedi Tudományegyetem Fűvészkertjében.

– Ritka löszgyepi növényfajok természetes állományainak megerősítésében veszünk részt a Körös-Maros Nemzeti Park 160 hektáros területén. A 2017 márciusában kezdődött természetvédelmi programunkban 82 – ezen belül 16 védett és 52 regionálisan veszélyeztetett növényfaj szerepel – sorolta Németh Anikó, a Szegedi Tudományegyetem Fűvészkert igazgatója. A Pannon löszgyep Magyarország egyik legösszetettebb szerkezetű, rendkívül fajgazdag, ám veszélybe került növényvilága. A térség kiváló adottságú, úgynevezett csernozjom talaját ugyanis az elmúlt évszázadok alatt jórészt felszántották, ezért a növényfajokból csak apróbb foltok maradtak meg, például a kunhalmok oldalán vagy szikes gyepek közé ékelődve.

– A már kijelölt beültetési helyszínek legfeljebb 30 kilométeres körzetéből a listában szereplő növényfajok egyedeiről gyűjtünk magokat, azokat tisztítjuk, és a vetésig tároljuk. A vissza telepíteni tervezett 82 kiválasztott növény közül mintegy ötvennek a szaporodásáról szinte semmit sem tudunk. Ezekben az esetekben vetési kísérleteket állítunk be, hogy megtaláljuk a csírázásához szükséges ideális körülményeket és időszakot – ismertette természetvédelmi programjukat Németh Anikó. A veszélyeztetett növényfajok palántáinak a kiültetését több

Kék atracél

szakaszban, a növényfajok egymáshoz viszonyított, természetben megfigyelhető térbeli elrendeződését, növekedési sajátosságait is figyelembe véve végzik. A projekt eredményeként 2021 végére az SZTE Fűvészkert közel 25 ezer palánta kiültetésével és 255 ezer mag helyben vetésével gazdagítja a Dél-Tiszántúli Pannon löszgyepének növényi sokféleségét.

Magyarország veszélybe került növényvilága. ”

Piacképes tudás

ANTAL Éva Eső
BOBKÓ Anna

Az üzleti szolgáltató központok (Shared Service Center – SSC) Magyarország leggyorsabban fejlődő szektorát képviselik, változatos pozíciókat kínálnak több nagyvárosban – így Szegeden is – az idegen nyelveket beszélő, frissdiplomás vagy tapasztaltabb fiataloknak.

Erre a területre képez szakembereket 2016 óta az SZTE Gazdaságtudományi Kara a BDO-val, amely globális szinten az ötödik legnagyobb, a világ 154 országában jelen lévő könyvvizsgáló és professzionális tanácsadó hálózat. Az SSC-szektorban évente több ezer új állást kínálnak a gazdasági végzettségű és idegen nyelveket jól beszélő szakemberek számára: az SZTE-n – különösen a Gazdaságtudományi Karon és a Bölcsészettudományi Karon – végzett hallgatók közül sokan választják az üzleti szolgáltató központokat első munkahelyükként. Ezért az SZTE GTK kari tanácsa egyhangúan támogatta az SSC Basics kurzus indítását a BDO-val közösen. A kurzuson az ágazat vezető hazai szakemberei osztják meg tapasztalataikat, tudásukat.

A speciális kurzus indításával az a célunk, hogy hallgatóinkat még jobban felkészítsük az SSC-kben való munkavállalásra: ezért kínálunk ágazatspecifikus ismereteket, például a szolgáltató központok folyamatait vagy multikulturális környezetét témakörében – mondta Dr. Vilmányi Márton, az SZTE GTK dékánja. Hozzátette: a kurzus különleges értéke, hogy a BDO kooperációjával és szakmai hozzájárulásával valósul meg, hiszen a vállalkozás a hazai SSC-szektor kiváló ismerője és képző intézménye.

Versenyzőt és embert formálni

Sík Márton életében a sport már egyetemi évei alatt is központi szerepet töltött be. Az SZTE-s öregdiák mintegy húsz éven keresztül kajakozott, élsportolóként számos sikert, köztük egy olimpiai 5. helyezést is maga mögött tudhat. Ma a DÉMÁSZ Szegedi Vízisport Egyesület szakmai vezetőjeként támogatja a fiatalokat.

 KÓSA Boglárka
 BOBKÓ Anna

– Nagy köszönet jár az SZTE-nek a lehetőségért, hogy élsportolóként is lediplomázhattam. Soha nem kivételeztem velem az egyetem, elfogadták, hogy egyszerre sportolok és tanulok. Olyan támaszokat kaptam, amelyek segítségével összeegyeztethettem a sportot és a tanulást, így teljesíteni tudtam a vizsgákat. Hogy lemaradtam-e valamiről a sport miatt? Nem, nem érzem úgy. Az egyetemi éveim nem a bulizásról, lazulásról szóltak. Ha így nézzük, valóban nagyon sok áldozattal járt. Ennek ellenére azt mondom, annyi pluszt kaptam, hogy mindezeket nem lemondásként éltem meg, sokkal inkább úgy érzem, elcseréltem valami sokkal jobbra. Az SZTE példaértékűen támogatja a sportolókat – ebből tanulva és ezen felbuzdulva most is számos versenyző vesz részt az intézmény képzésein – fogalmazott Sík Márton olimpikon, amikor az egyetemi éveiről kérdeztük.

Élsportolóból boldog családapa

– Kiskorom óta sportcentrikusan neveltek: cselgáncsoztam, lovagoltam, úsztam, végül a kajakenu világa szippantott be. Komolyabban 11 éves koromban kezdtem kajakozni, 29 évesen fejeztem be. Nagyon sokat adott nekem ez a közeg, nem csupán az elért sporteredményeket, hanem azt is, milyen ember lettem tőle. 2013 őszén fejeztem be a versenyszerű sportot, ami nagyon nehéz döntés volt. Nem sérülés vagy kiégés miatt hagytam abba. Egészen egyszerű okból: akkor már volt két kisfiam. Az embernek ilyenkor mérlegelnie kell, hogy a rövidtávú eredményeket beáldozza-e a hosszú távú sikerért. Évekig a jó eredmény és a mutatók körül forgott minden, míg mostanában számomra a sport nem kihívást jelent, sokkal inkább a megszokott állandóságot. A gyerekeim fociznak, úsznak, kajakoznak és futóversenyeken is rendszeresen részt veszünk. Nem az az elsődleges cél, hogy élsportolók legyenek. Azt szeretnénk, hogy amihez kedvet éreznek, azt kipróbálják, és ha bevállik, úzzék.

A versenyzővé való gyerekekért küzdeni kell.

Szakmai vezetőként az utánpótlásért

Az egykori Élelmiszeripari Főiskolai Kar vállalkozás-menedzsment szakán végzett sportoló ma a DÉMÁSZ Szegedi Vízisport Egyesület szakmai vezetőjeként hasznosítja az egyetemi évek alatt megszerzett tudást.

– A szakmai vezetés feladata az, hogy összefogja a versenyzőket és az edzőket – ez a mi esetünkben 600 tagot és 13 tréneret jelent. Emellett különböző iskolai programokat is szervezünk: több osztály tart nálunk testnevelés órákat. Akár ezerre is tehető azok száma, akik – ha nem is napi, de heti rendszerességgel – sportolnak nálunk. Az egyesületnek tovább kell látnia annál, hogy a gyerekek majd jöjnek maguktól, mert ez egy sikersportág. A mai világban a sportolókká, a később akár versenyzővé váló gyerekekért küzdeni kell. Sokszor nem is az a döntő, hogy melyik sportágban a legügyesebb egy gyerek, hanem az melyikkel találkozik a megfelelő időben. A sportágunkat és a vízi életmódot próbáljuk népszerűsíteni, de nem csupán a 8–10 éves gyerekeket szeretnénk megnyerni. Van, aki nem akar élsportoló lenni, csupán túrázni szeretne, vagy a közösség miatt sportol. Olyan is előfordul, hogy valaki 18 évesen szeret bele a kajak-kenuzásba. Ezért – többek között az SZTE támogatásával – próbálunk egyszerre versenyzőt és embert formálni a fiatalokból.

Presztízsdíjas a Monguz Kft.

A 2017. ÉVI SZTE ALMA MATER PRESZTÍZSDÍJAT A MONGUZ INFORMÁCIÓTECHNOLÓGIAI KFT. KAPTA. A CÉG KIEMELT FOGLALKOZTATÓJA A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN VÉGZETT HALLGATÓKNAK, SZOROS KAPCSOLATOT ÁPOL AZ INTÉZMÉNNYEL, ÉS TÁMOGATJA CÉLJAINAK MEGVALÓSÍTÁSÁT.

A csaknem 50 főt foglalkoztató Monguz Információtechnológiai Kft. munkatársainak mintegy fele a Szegedi Tudományegyetemen tanult. A cég ügyvezető igazgatóján kívül 18 alkalmazott az SZTE volt hallgatója. A Magyarországon 2008 óta bejegyzett vállalkozás már több mint 20 éve foglalkozik a könyvtárak IT infrastruktúrájának fejlesztésével. A közgyűjteményi informatika és a tudásmenedzsment területén szerzett szakértelmük eredménye a Qulto® platform, amely könyvtárak, múzeumok és levéltárak számára kínál integrált megoldásokat az intézményi munkafolyamatok teljeskörű támogatására. E platform kiemelten védett és támogatott ipari és műszaki megoldásként felvételt nyert a Nemzeti értékeket és Hungarikumokat nyilvántartó Ágazati Értéktárba is.

A cég több éve részt vesz az SZTE Alma Mater alumni mentorprogramjában, mivel kiemelten fontosnak tartja a gyakorlati ismeretek átadását a szegedi egyetemisták részére. A Monguz Információtechnológiai Kft. munkatársai több cikluson keresztül mentorálták a Szegedi Tudományegyetem hallgatóit. Az egyetem magyar nyelvű hallgatóinak fogadása mellett – csatlakozva a nemzetközi Erasmus+ programhoz –, 2016 óta külföldi hallgatóknak is helyet biztosítanak szakmai tapasztalatszerzéshez.

Az SZTE-vel kialakított tudományos együttműködéseknek köszönhetően a Monguz Információtechnológiai Kft. munkatársai meghívott előadóként részt vesznek az SZTE Bölcsészettudományi Kar Kulturális Örökség és Humán Információtudományi Tanszék munkájában. A cég a Szoftveripari Innovációs Pólus Klaszter tagja, több sikeres hazai és nemzetközi kutatás fejlesztési projekt megvalósítója.

Együttműködés a HobrÉ-val

A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM ÉS AZ ONLINE MÉRŐMŰSZEREKET GYÁRTÓ ÉS FORGALMAZÓ HOBRÉ INSTRUMENTS BV. TÖBB ÉVES EGYÜTTMŰKÖDÉSÉT STRATÉGIAI MEGÁLLAPODÁSSAL ERŐSÍTETTE MEG.

A holland vállalat támogatja az egyetemen folyó tehetséggondozó munkát, és részt vesz a duális képzésben is. Az SZTE és a HobrÉ BV hosszú kapcsolatának eredményeként a társaság ma már több egyetemi szellemi tulajdont is hasznosít. A 35 éve működő holland HobrÉ BV leányvállalata a szegedi székhelyű HobrÉ Laser Technology Kft., amely fotoakusztikus műszereket gyárt és fejleszt elsősorban a földgáz-előállítás során keletkező egyéb gázok kénhidrogén-, vízgőz- és széndioxid-tartalmának folyamatos és automatikus mérésére. Az ötéves szerződés értelmében a HobrÉ szakmai gyakorlati helyet biztosít a szegedi egyetem fizikus és környezetmérnök szakos hallgatóinak, gyakornoki programmal támogatja szakmai fejlődésüket, és – többek között ösztöndíjak és az egyetem által szervezett középiskolai tanulmányi versenyek támogatása révén – bekapcsolódik az SZTE tehetséggondozó programjaiba is.

Az egyetem a cég számára kiemelten fontos területeken, így például az alkalmazott lézer spektroszkópia, a kémiai tudományok és a műszerfejlesztés terén biztosítja a hallgatóinak és oktatóinak a tudományos diákköri témák és szakdolgozatok meghirdetését. A partnerek hosszú távú célja, hogy az együttműködésük keretében duális képzést indítsanak.

Duális képzést indít az SZTE és a HUNGERIT Zrt.

ÉLELMISZERMÉRNÖK, MEZŐGAZDASÁGI ÉS ÉLELMISZERIPARI GÉPÉSZMÉRNÖK ÉS MEZŐGAZDASÁGI MÉRNÖK SZAKOS HALLGATÓKNAK INDÍTOTT KÖZÖS DUÁLIS KÉPZÉST A HUNGERIT BAROMFIFELDOLGOZÓ ÉS ÉLELMISZERIPARI ZRT. ÉS A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM.

A HUNGERIT Zrt. 2015-ben csatlakozott a Szegedi Tudományegyetem Mérnöki, majd 2016-ban a Mezőgazdasági Karán folyó duális képzéshez, amely célja, hogy a jövőbeni szakemberek összekapcsolják az elméleti, gyakorlati ismereteket és a szakmai tudásukat. Az elsődlegesen feldolgozott bontottvágott baromfi termékek, a továbbfeldolgozott termékek és a magasan feldolgozott, készresütött végtermékek előállításával foglalkozó szentesi központú cég gyártja és forgalmazza a Valdor termékcsaládot és a kifejezetten magas minőségű Delko sonkákat. A HUNGERIT Zrt. és az SZTE között hosszú évek óta fennálló együttműködés része a szakmai gyakorlat biztosítása, a Mérnöki és a Mezőgazdasági Karon folyó tudományos kutató-fejlesztő munka támogatása, valamint a szakember-utánpótlás elősegítése.

A közös duális képzésnek köszönhetően az SZTE-ről kikerülő hallgatók élelmiszermérnökként, mezőgazdasági és élelmiszeripari gépészmérnökként, vagy mezőgazdasági mérnökként kiállják a szakma új kihívásait. Kellő szakmai tapasztalattal és versenyképes tudással lépnek ki a munka világába. A képzési idő közel felében a HUNGERIT ZRT. telephelyein történik a gyakorlati oktatás, kiváló kollégák vezetésével.

Közös képzés a Coca-Colával

KÖZÖS DUÁLIS KÉPZÉST INDÍT A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM ÉS A COCA-COLA HBC MAGYARORSZÁG. AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉRTELMÉBEN A SZEGEDI EGYETEM ÉLELMISZERMÉRNÖK SZAKOS HALLGATÓI TANULMÁNYAIK ALATT SZEREZHETNEK MUNKATAPASZTALATOT A CÉG DUNAHARASZTI ÜDÍTŐITAL-PALACKOZÓJÁBAN.

A Szegedi Tudományegyetem elkötelezett a duális képzés mellett, ezért hallgatóinak a naprakész és versenyképes elméleti tudás mellett valamely partnervállalatánál gyakorlati helyet is biztosít munkatapasztalatuk megszerzéséhez. A 2017/2018-as tanévtől az SZTE Mérnöki Kar élelmiszermérnök alapszakos hallgatói a Coca-Cola HBC Magyarországnál testközelből ismerkedhetnek meg a gyártási- és munkafolyamatokkal, az ott használt csúcstechnológiával és a multinacionális vállalat munkahelyi kultúrájával. Az egyik legjelentősebb magyar élelmiszer-feldolgozó társaság a 28 országot átfogó és 590 millió fogyasztót kiszolgáló Coca-Cola Hellenic csoport tagja. A legmodernebb technológiát alkalmazó palackozóüzemében 1996 óta gyártják és forgalmazzák a magas minőségű, több fajta kiserelésben kapható üdítőket.

A közös duális képzésnek köszönhetően a három és fél éves alapképzés ideje alatt a hallgatók évi 94 napot töltenek el a vállalatnál, ahol egy mentor mérnök segítségével kapnak feladatokat, ismerkednek meg a technológiai folyamatokkal. A közös képzés végén a hallgatók szakdolgozatukban egy, a vállalatnál meglévő valós mérnöki problémát dolgoznak fel, ráadásul a gyakorlati tapasztalatszerzés mellett a képzés teljes ideje alatt ösztöndíjban részesülnek. Az új típusú együttműködésnek köszönhetően a Coca-Cola HBC Magyarország szakképzett munkaerőhöz juthat, a képzésben résztvevő egyetemisták pedig az eddigieknél értékesebb diplomát kaphatnak.

Díjazott orvosok párban

ÚJSZÁSZI Ilona
BOBKÓ Anna

Alma materük és munkahelyük is a Szegedi Tudományegyetem. De nem csupán ez köti össze a L’Oreál-Unesco díjas belgyógyász Farkas Klaudiát és a Junior Prima díjat kutatóként elnyert Maléth Józsefet. Az orvos-házaspárral egyéni utakról és csapatjátékról is beszélgettünk.

Meseszerű, pedig nem mese. Farkas Klaudia a szegedi Radnótiából, Maléth József Mezőberény ötosztályos gimnáziumából érkezett a Szegedi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Karára. Mindketten tudományos diákköri munkát végeztek, mielőtt a doktori iskolába jelentkeztek. Doktorandusként dolgoztak a sejtelettani kutató laboratóriumban, amikor megismerkedtek. Harminchárom éves korukra közös otthont alapítottak, és megszületett a kisfiuk, Marci. Az SZTE Általános Orvostudományi Karhoz tartozó I. számú Belgyógyászati Klinika a munkahelyük. Mindketten kaptak ifjúsági tudományos díjakat, a gasztroenterológiához kötődő szakmai elismeréseket, Bolyai-ösztöndíjat, mielőtt 2016-ban elnyerték azt a kitüntetést, amely alapján oly sokan lettek kíváncsiak Farkas Klaudia és Maléth József történetére.

– A negyedik vagyok a sorban azok között a kiemelkedő kutatók között, akik az SZTE munkatársaként lettek L’Oreál-Unesco díjasok – rögzítette Farkas Klaudia. – A kitüntetéshez kötődve ismerem meg a női kutatók helyzetét jellemző számokat: míg a diplomások között nagyjából fele-fele a férfi-nő arány, addig tudományos pályára fele any-

nyi nő lép, mint férfi. Ezért tartom fontosnak, hogy ez a csak nőknek szóló díj ráirányítja a figyelmet a kutatónők munkájára.

A betegellátásban vesz részt Farkas Klaudia. Az SZTE I. számú Belgyógyászati Klinika vastagbél betegségeit vizsgáló munkacsoportjába Nagy Ferenc professzor vonta be. Az egyik immunrendszer működését csökkentő terápiára mutatott intolerancia esetén alkalmazott készítmény hatásosságát vizsgálva jutott a sejtelettani laborba Hegyi Péter professzorhoz. Az ott megismert gondolkodásmódot és kérdezőtechnikát hasznosítja a gyógyításban. A gyulladásos bélbetegségre fókuszálva is arra irányulnak a kérdései, hogy mit és hogyan lehetne jobban csinálni. Hiszen pontosan még mindig nem ismert a bélgyulladás kiváltó oka.

– A „jövő meghatározó személyiségeinek” ítélt Junior Prima Díjat elnyerők csapatába tartozni nagy öröm. Remélem, hogy ez az elismerés a kutatási területemre is reflektorfényt irányít – gondolt munkatársaira is Maléth József, aki medikusként került a farmakológiai gyakorlatot vezető Hegyi Péter professzor csoportjába, ahol magával ragadta az alap kutatás összetettsége. A gasztroenterológián belül a hasnyálmirigy-betegségek kialakulását és lehet-

séges kezelési módszereit nagyító alá téve jutott el Maléth József a sejtek közötti kommunikáció kutatásáig. Az epitél sejtekkel foglalkozva azt vizsgálja, hogy adott élettani vagy kórélettani hatásokra milyen jeleket generálnak, és ezek miként befolyásolják a sejtek sorsát: például túlélését, vagy a fiziológiás élettani működését. A betegre, az adott szervre, szövetmintára, sejtre fókuszál Maléth József, aki immár nem csak kísérleteket végez, mert kialakíthatta saját kutatócsoportját.

– Együtt gondolkozunk. Inspiráló, hogy az ember nincs magára hagyva, így egymás után jönnek az

ötletek. Ebben a mentoromnak, Molnár Tamás professornak óriási a szerepe. De a család is csapat: sokat segítenek a szülők a kisfiunk felügyeletében – fogalmazott Farkas Klaudia a vele ebben is egyetértő férjére mosolyogva. – Igen, „csapatban dolgozunk” – folytatta a gondolatsort Maléth József. – Így lehetséges, hogy éppen én vagy a feleségem kap díjat, de elsősorban a mentorainknak és a munkatársainknak – az asszisztensektől kezdve az általános orvosokig – köszönhető az így elismert eredmény.

A szájüregi rák ellen

A Magyarországon sokakat érintő fogágyi gyulladások és a szájüregi rák kialakulásához vezető okokat, a sikereesebb megelőzést és kezelést befolyásoló tényezőket vizsgálják a szegedi egyetem szakemberei.

Világviszonylatban dobogós helyen szerepel Magyarország a szájüregi daganatos megbetegedések számában. A negatív rekordot tetézi, hogy hazánkban halnak meg a legtöbben ebben a ráktípusban. A fogínygyulladás is népbetegség – minden harmadik embert érint. A Szegedi Tudományegyetem kutatói a szájüregi rák és a fogágyi gyulladások vizsgálatával foglalkoznak, hogy megérthessük, milyen tényezők vezethetnek a kialakulásukhoz, és ezek közül melyeket lehetne befolyásolni a kezelés sikeressége érdekében. Szekvenálással, azaz genetikai kód meghatározással azonosítják be azokat a mikroba-

közösségeket, amelyek közrejátszanak a szájüregi betegségek kialakulásában. A fogágyi gyulladások esetében vizsgálják, hogy a bakteriális közösség összetételénél mik azok a változások, amelyek hozzájárulhatnak a betegség kialakulásához, hiszen ezeket céltartan lehet kezelni megfelelő antibiotikumos kúrával. Emellett ellenőrzik, hogy befolyásolják-e a fogpótlásban alkalmazott titánimplantátumok felszíni módosításai a szervezet sejtjeinek tapadását és gátlható-e így módon a gyulladást okozó, titánfelszínhez tapadó baktériumok szaporodása. A szájüregi rák esetében olyan biomarkerek beazonosítását végzik, amelyek viszonylag korai stádiumban lehetővé teszik a rosszindulatú daganat felismerését. A betegek túlélési esélyei ugyanis nagyon kedvezőtlenek: körülbelül a páciensek fele éli túl a betegség felismerését követő öt évet.

Beecsapni a géneket

Napjainkban egyre nagyobb problémát okoz az antibiotikum-rezisztencia, vagyis hogy a bakteriális kórokozók egyre ellenállóbbak az antibiotikumokkal szemben. A problémát tovább súlyosbítja, hogy a baktériumok gyakran multirezisztensek, azaz több antibiotikummal szemben is ellenállóak. Az antibiotikum-rezisztencia a vezető halálokok egyike lehet a világon 2050-re. Éppen ezért kiemelkedően fontos a Szegedi Tudományegyetem és a Szegedi Biológiai Központ közös kutatása, amely erre a területre fókuszál. A Pál Csaba, Papp Balázs és Kondorosi Éva által vezetett kutatócsoportok feladata, hogy a rezisztencia kialakulásának okait és útját behatóan tanulmányozzák és kialakítsanak olyan törzseket, amelyek rezisztensek az antibiotikumokra. Ezt követően nézik meg azt, hogy az antibiotikum kombinációk milyen hatással vannak a rezisztenciára. Az így nyert adatokra támaszkodva

Martinek Tamás, Fülöp Ferenc, Tóth Gábor és Földesi Imre kutatócsoportja új antimikrobiális anyagokat állít elő, amelyek megpróbálják „beecsapni” a baktériumok védekező rendszereit és kivédik a rezisztenciát.

A kutatók célja, hogy az eddigi hagyományos megközelítéssel szemben új módszert alkalmazzanak: a rezisztencia kialakulásának kontrollálását és kiküszöbölését a gyógyszerkutatás központi elemévé tegyék. A szegedi egyetem munkatársainak kutatási stratégiája a rendszerbiológia és a szintetikus kémia-biológia eszköztárán alapszik, amely módszertant alakít ki arra, hogy minőségileg is új hatóanyagokat tudjanak kifejleszteni. A kutatás eredményeképpen olyan kombinációs terápiákat

dolgoznak ki a szegedi kutatók, amelyek egy vagy két molekula egyidejű alkalmazásán alapulnak, azaz együtt, hogy a meglévő antibiotikumokat is újra hatékonyá tegyék.

”Egyre nagyobb probléma az antibiotikum-rezisztencia.

Ritka betegségek kutatása

Ritka betegségek új diagnosztikai és terápiás eljárásait kidolgozó kutatási program indult a szegedi egyetemen. A projektben ritka anyagcsere-betegségek, genetikailag meghatározott szívbetegségek és bőrgyógyászati kórképek kutatását végzik.

”

Növeli a
terápiás
biztonságot.

Azokat a betegségeket tekintjük ritkának, amelyek előfordulási aránya egy a kétezerhez. Becslések szerint Magyarországon nyolc–kilencszázezer ember szenved valamilyen ritka betegségben. Több ezerre tehető a ritka betegségek száma is, főként genetikailag meghatározott kórképekről van szó, de nem elhanyagolható a különböző fertőzések és immunrendszer betegségek száma sem – fogalmazott Széll Márta professzor.

A Szegedi Tudományegyetem Gyermekgyógyászati Klinikáján 26 különböző anyagcsere-betegség újszülöttkori szűrését végzik, amelyknél nagyon fontos a korai diagnózis. A kutatók olyan módszereket is kidolgoznak, amelyek a betegségek genetikai hátterének pontos meghatározását teszik lehetővé a személyre szóló terápia érdekében.

A projektben kialakítanak egy magyar klinikai adatbankot, amely nélkülözhetetlen az egyénre szabott diagnosztika és gyógyítás, valamint a genetikai alapokon nyugvó modern alap- és gyógyszerkutatások megtervezéséhez. A tudományos munka eredményeként létrejövő genomszintű adatbázis felhasználása a napi gyógyításban, a családtervezésben rendkívüli mértékben növeli a terápiás biztonságot, és csökkenti majd a súlyos genetikai betegségek előfordulását. A létrejövő eredmények nemzetközileg is egyedülálló lehetőséget biztosítanak a ritka betegségek pathogenezisének megértéséhez, új diagnosztikai és terápiás eljárások fejlesztéséhez, hosszú távon mindezek klinikumba való beépüléséhez.

Népbetegségek vizsgálata

Az idegrendszeri, gyulladásos és izomszövet károsodással járó betegségek gyógyításának új lehetőségeit vizsgálják a Szegedi Tudományegyetem és az MTA Szegedi Biológiai Kutatóközpont szakemberei.

Molekuláris kiválósági központ

Napjaink leggyakoribb népegészségügyi problémái a neurodegeneratív, a gyulladásos emésztő-szervrendszeri betegségek és a szív- és érrendszert érintő kórképek, amelyek kialakulásához vezető folyamatok nem teljesen ismertek. A terápiás paletta hiányos, a rendelkezésre álló szerek sokszor csak a betegségek tüneteinek enyhítésére alkalmasak. Az idegrendszer károsodásával járó folyamatok a különböző betegségeknél eltérőek lehetnek, de a háttérben lévő alapvető mechanizmusok megegyezhetnek – mondta Vécsei László professzor. A négyéves program célja az ideg-, immun- és izomrendszer működésében a kinureninek szerepének vizsgálata. A kinureninek az emberi szervezetben is meg-

található vegyületek, amelyek az egyik esszenciális aminosav, a triptofán lebontása során keletkeznek, részt vesznek az immunrendszer működésében, és fontos szerepet játszanak az idegrendszeri kórképek kialakulásában. A távlati elképzelések között olyan molekulák létrehozása szerepel, melyek új terápiás lehetőségeket nyitva, képesek az ideg-, immun- és izomrendszerek működésének befolyásolására. Az akadémikus hangsúlyozta, a szabadalmakhoz vezető kutatási eredmények, a szakmai publikációk megjelentetése mellett a program kiemelt célja a tudományos utánpótlás nevelése. A kezdeményezés segíti a tehetséges fiatalok Magyarországon tartását azzal, hogy értékes munkát végezhetnek és tudományos fokozatot szerezhetnek.

Több mint 15 milliárd forint támogatással, a Szegedi Tudományegyetem részvételével alakul Magyar Molekuláris Medicina Kiválósági Központ (HCEMM) Szegeden. A projekt olyan orvosi biológiai kutatásokra koncentrál, amelyek a nem járványszerűen terjedő, de tömegeket érintő népbetegségekkel foglalkoznak, így például a szív- és érrendszeri, a daganatos, valamint a gyulladásos elváltozások diagnosztikájával. A legmodernebb orvostudományi kutatások támogatására létrejövő Magyar Molekuláris Medicina Kiválósági Központban a nem járványszerűen terjedő, de tömegeket érintő – évente világszerte mintegy 30 millió áldozattal járó – népbetegségekkel foglalkoznak majd. A kutatómunkában nagy hangsúlyt kapnak a Magyarországon is igen elterjedt immunológiai, daganatos, anyagcsere-, valamint szív- és

érrendszeri betegségek, például a magas vérnyomás, a reuma, az ekcéma, a pikkelysömör, a cukorbetegség és a rák diagnosztikája. A leendő szegedi központ nagyban elősegíti az alapvető kutatási eredmények klinikai alkalmazását és új terápiás módszerek kidolgozását. A kutatási eredmények nemcsak a betegségek molekuláris diagnosztikájában, hanem a személyre szabott kezelésben is jelentős áttöréseket hozhatnak. A résztvevő kutatóhelyek – SZTE, MTA Szegedi Biológiai Kutatóközpont, Debreceni Egyetem, Semmelweis Egyetem, European Molecular Biology Laboratory – együttműködése révén létrejövő kiválósági központ erősíti az intézmények kutatási potenciálját, új tudományos hálózatok kialakítását. Emellett cél a közös infrastruktúra-fejlesztés, valamint közös doktori képzések és klinikai kutatói tréningek megvalósítása is.

Dr. Rock

Pleskonics András, Plesi, avagy Dr. Rock – aki egy kicsit is jártas a szegedi zenei élet területén, annak feltételezhetően ismerősen csengenek ezek a nevek. Plesi 11 éve jegyzi az általánosan művelő tantárgyak körébe sorolt Rocktörténet nevű kurzusát a Szegedi Tudományegyetemen, amely iránt minden szemeszterben óriási az érdeklődés.

 KÓSA Boglárka
 BOBKÓ Anna

Honnan jött a Dr. Rock becenév?

– Egyszer, a Hegyalja fesztiválon ragadt még rám, írtak rólam egy cikket „Dr. Rock szabadegyeteme” címmel. A Motörhead egyik száma egyébként a Dr. Rock, innen merítette a cikk szerzője az ötletet.

Hogyan kezdte meg működését Dr. Rock Klubja?

– Szellemi alkalmi munkás vagyok, ami azt jelenti, hogy az égvilágon szinte mindent csináltam már. Amikor már jó ideje tanítottam az egyetemen rocktörténetet, észrevettem, hogy mennyire szereti ezt a hallgatóság. A heti másfél óra azonban nagyon szűk keret, így „meghosszabbítottam” a kurzust, és létrehoztam a klubot, aminek az IH Rendezvényközpont ad otthont.

Hogyan zajlik egy ilyen esemény?

– A klubot különös szertartásként tudnám jellemezni. Egy-egy eseményen a világ legkülönbözőbb pontjairól, a legváltozatosabb stílusokban hallgatunk zenétet, amikről beszélünk is, kiegészítve saját történeteimmel, így szórakoztatva a közönségem. Itt négy órán keresztül Plesi mesél a zenéről. Ez a klub, bár alapvetően egyetemistákat célozott meg, mára már az ötvenen túli, zenész, vagy zenekedvelő korosztály „kulturcsomópontja” is.

Hogyan lett a földrajz-biológia szakos tanárból zene-prédikátor?

– Abban az időben – huszonévesen – rengeteget beszélgettünk a polihisztorokról, és engem a mindentudás eszménye bűvölt el nyiladozó értelmem korában, tehát késő gimnazista- és egyetemistaként. A zene végigkísérte az életem. Amikor biológia tanárként dolgoztam, vittem be az órára a lemezjátszót. Mindig találtam egy kapcsolódási pontot, amibe belevihettem a zenét is: amikor az erdők-mezők élővilága került terítékre, játszottam nekik Beethoven Pastoral szimfóniáját.

Ekkor rájöttem, a pedagógia legfontosabb princípiumát találtam meg a zenében: bárki legyél, bármilyen szakon tanulj, a legtökéletesebb hatást elérheted a zenével. Amikor a szavak hatástalanok, a zene beszél helyettük. Mert a zene, ha kell, lenyugtat vagy akár felráz, mozgósít és ezt alkalmazni kellene a tanításban. Már 10-15 évvel ezelőtt is szó volt róla, hogy bajban van az ének-zene oktatás Magyarországon, a gyerekeket nem lehet megfogni már népdalénekléssel, szolmizálással.

Engem a mindentudás eszménye bűvölt el.

”

Erre azt mondom: vigyünk rockzenét az iskolákba – és általa majd eljutunk oda, ahová kellene.

Mit szeretnél átadni a zenén keresztül? Mire akarsz tanítani a hallgatóidat, közönségedet?

– Mesterségem címe: a zenehallgatás művészete. Ez azt jelenti, hogy meg akarom tanítani az embereket, hogyan kell jól zenét hallgatni.

Mi jelent az, hogy „jól hallgatni zenét”? Mi a különbség a „laikus” hallgatása és a zenehallgatás művészete között?

– A lényeg, hogy tudjál hallgatni és ne csak hallani. Egész valóddal, egész tudatoddal hallgasd a zenét, ne pedig csak azon a két lyukon, ami a fejedben van. A legtöbb ember azt sem tudja, milyen hang-

szert hall éppen, vagy miről szól az adott szám. A kurzusomon és a klubban is arra törekszem, hogy beszéljünk a zenéről, értelmezzük azt, és ne csak bambuljunk rajta.

Mire vagy a legbüszkébb a Dr. Rock Klubjával kapcsolatban?

– Amire a legbüszkébb vagyok, hogy itt a legkülönbözőbb ízlésvilágú, korú emberek tudnak együttműködni, és meghallgatni a másik által kedvelt zenétet is. Nyitottságra, toleranciára tanít. Szeretném éreztetni, nincs olyan, hogy a divat szerint egy műfaj, egy szám jó vagy rossz; e helyett léteznek olyan tartalmas, maradandó zenék, amikre érdemes mindig odafigyelni. Meg szeretném mutatni az utat az igényes zenéhez mindenkinek, aki érdeklődik és el tud rugaszkodni a megszokottól.

Baracskai Judit szerepálmai

Operaénekes a Kincsemben, Melinda a szegedi színpadon, koncertezik a tengerentúlon, adományt gyűjt beteg gyerekeknek. A 25 éves Baracskai Judit, az SZTE Zeneművészeti Kar magán-ének szakon végzős, mesterképzéses és a Sófi Alapítvány fődíjas hallgatója.

ÚJSZÁSZI Ilona
SZABÓ Andrea

– Örülök, hogy betekinhettem a film világába – fogalmazott Baracskai Judit, aki a Kincsem című filmben az operaházbeli epizódban tűnik föl. A mozinézők azt láthatják, hogy a színpadon Verdi Rigolettójából Gilda áriáját énekeli a szegedi egyetemista, Bosszú duettet ad elő Sasvári Sándorral. – Először arról volt szó, hogy Maria Callas hangjára én csak tátogok. De küldtünk hanganyagot Herendi Gábor rendezőnek, aki azt mondta: valóban énekeljek a Kincsemben.

– Szabadkai zenei középiskolásként a diplomakoncertemen éreztem először a sikert. Nagyon kicsi korom óta énekelek. A kúlai általános iskola kórusában kezdte fel a hangomat Vendel Gyöngyi tanárnő, aki azt mondta, hogy belőlem egyszer „híres énekesnő lesz”. Csak az ének számít, a műfaj szinte mindegy – mondhatjuk Baracskai Judit több mint 100 részes repertoárjáról. A népdaltól kezdve a Strauss- és Händel-darabokon át a musicelig és az operettig, egészen a Mozart-, Puccini-operákig „mindent tud”.

– Az opera a szívem csücske – hangsúlyozta Baracskai Judit, aki Melindát, Bánk bán feleségét a Szegedi Nemzeti Színház után az Erkel színpadán is énekelte. A diploma-előadás után hazai és külföldi meghallgatásokra készülő énekesnő elárulta: példaképe Diana Damrau és szerepálma az Éj királynője.

– Szinte ki kellett, hogy lökjenek a színpadra eleinte, mert annyira nem akartam mások előtt szerepelni – mesélte nevetve az énekesnő, aki máig izgul, mielőtt a közönség elé lép. – Ma már tudom: a lámpaláz a legtöbbször erősít és sikerre visz.

Az, hogy a színpad a „világot jelentő deszka”, Baracskai Judit számára valóság, hiszen az óceánon túl 2015 őszén 5 hét alatt 10 állam 14 városában 20 hangversenyt adott Koczka Ferencel.

– Az eredményeimet, különösen a 2016-os sikerszeriát az SZTE-nek köszönhetem – jelentette ki az énekesnő, aki az SZTE ZMK IX. Nemzetközi Simándy József Énekversenyén megosztott első díjat kapott, majd Debrecenben az ország egyetlen kortárs repertoárból álló Petrovics Emil Énekversenyét megnyerte. A szegedi Szent-Györgyi Rotary Club és a Soroptimist Club segítségét azzal viszonozza, hogy a hangversenyeivel az Ajándékozz életet! program nagyköveteként adományokat gyűjt beteg gyerekek gyógyítására.

ÖRÖK szerelmek

SZTE K
DUSHA Béla

KÜLÖNLEGES SZÍNHÁZI PRODUKCIÓK SZÜLETNEK SZEGEDI BÖLCSESZHALLGATÓK KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL. 2016 ŐSZÉN INDULT FELOLVASÓSZÍNHÁZI-SOROZAT NYÁRY KRISZTIÁN „SZERELMESKÖNYVEIBŐL” A SZEGEDI REÖK-PALOTÁBAN. A PRODUKCIÓK SZÖVEGÉT EGYETEMI HALLGATÓK ÍRJÁK SAJÁT IRODALOMTÖRTÉNETI KUTATÁSAIK ALAPJÁN.

A rendkívül népszerű kezdeményezés folytatódik, 2017 augusztusában Kosztolányi Dezső titkos légyottjait ismerheti meg a közönség a REÖK Szabadtéri Színpadán.

Az előadásokat rendező Réczei Tamás úgy fogalmazott, részben azzal a szándékkal hívta életre a sorozatot, hogy az egyetemistákat újra bevonzzák a színházba. A szövegkönyvek írását is irányító művész úgy látja, azokat a hallgatókat, akik maguk is részesei lehetnek egy-egy darab születésének, könnyen megfertőzheti a színház. Az egyetemi kurzuson résztvevő diákok maguk keresnek olyan dokumentumokat, melyekkel a Nyáry Krisztián által megírt történeteket kiegészítve elkészíthetik az előadások szövegét.

A Reök-palotában rendezett felolvasó-színházi produkciók iránt folyamatosan óriási az érdeklődés. Ezért a sorozat 2017 augusztusában már szabadtéri színházi előadásokkal folytatódik, melyen a közönség Kosztolányi Dezső, Harmos Ilona és Radákovich Mária szerelmi háromszögéről tudhat meg pajos, édes-bús részleteket. Kosztolányi élete végén némaságra kényszerült, gégerákot kapott. Fennmaradtak azonban azok a beszélgetőcédulák, amelyek segítségével kommunikált feleségével, és a kórtermébe fel-felszökő szerelmével, szeretőjével is. A Hajnali részegség című darabot Réczei Tamás állítja színre. Kosztolányit a sokaknak leginkább karakteres szinkronhangjáról ismerős Kőszegi Ákosra bízta a rendező. Kosztolányinét Gubík Ági alakítja, Radákovich Mária szerepében pedig Fodor Annamária látható majd. A darab során másik szeretett írónk, Karinthy Frigyes is felbukkan – őt Koltai Róbert formálja meg.

A szabadság volt az útravaló

ANTAL Éva Eső
vizslafotozas.hu

Magyarország leghíresebb macskájának, Erzsébet Fenevadovának majd 50 ezer követője van a Facebookon. Az oldal adminisztrátora, Erzsi gazdája

egy volt szegedi bölcsészhallgató, Homonnay Gergely, aki szerint szórakoztatva lehet a legkönnyebben tanulni.

Erzsi oldala az egyik legdinamikusabban fejlődő magyar Facebook oldal. Homonnay Gergely szerint, ha nincs promóciós kampány, naponta 100–120 fővel növekszik a követők száma, ami még PR-szakemberek szerint is elképesztő szám.

– Ennél sokkal lényegesebb a közösségi médiában, hogy a rajongók mennyire aktívak. Erzsi hívei bármelyik híresség követőit felülmúlják – meséli Homonnay Gergely.

Hogyan lett Erzsi a Facebook sztárja? Hat és fél éve került a gazdájához egy véletlen folytán – a történet olvasható Erzsi könyvében, mely hatodik hónapja bestseller –, nagyon sok fotót készített róla, és posztolta is. Aztán eszébe jutott, hogy ő sem szereti, mások menyasszonyi ruháit nézegetni a hírfolyamában.

– Ha ilyet kapsz az arcodba ezerrel, megunod. Ezért úgy gondoltam, csináljak Erzsikének egy saját oldalt. Aztán Erzsi egyre ismertebb lett, az országos hírnevet pedig az egyik szökése hozta meg.

A keresésbe bekapcsolódott a magyar sajtó is. Erzsikével a második napon tele lett minden, a csúcspont az volt, amikor az RTL Klub Híradójában Szellő István mondta be, hogy meglépett, majd azt is, hogy megkerült. Ezután a kiadók elkezdtek keresni Homonnay Gergelyt.

– Sorra jöttek az ajánlatok, míg nem a Libri munkatársa, Haulitus Anikó – aki végül a könyv szerkesztője lett – küldött Erzsinek egy olyan levelet, mintha az angol királynőnek címezte volna. Ha Magyarország legnagyobb kiadója akar könyvet kiadni, amit te írsz meg, annak nem szabad nemet mondani.

– Két éven át gyűltek a történetek Erzsikéről és Homonnay Gergely ismerőseinek a macskáiról. Aztán, amikor már nagyon szorította a határidő, és le kellett adni a kéziratot, nekiült, és pár hét alatt megírta a könyvet. De nemcsak ez kínál olvasnivalót Erzsike követőinek, hanem a rajongótársak is, akik – ha rosszat tesznek – büntetésül szonettet kell, hogy írjanak. Remekmű akad közöttük, nem is egy. Erzsike felvállalt missziója, hogy nemcsak szórakoztat, hanem tanít is – meséli az SZTE-s öregdiák.

– Egyik éjszaka bevillant, hogy írjanak szonettet, mert jó, ha utánaolvasnak, ki volt Petrarca, Laura, milyen szonettekét írt Shakespeare. Tanár koromból

”

Legjobban szórakoztatva lehet tanulni.

tudom, hogy a legjobban szórakoztatva, játékosan lehet tanulni. Nem az a cél, hogy költők legyenek, hanem az, hogy nézzenek utána ezeknek a dolgoknak. Erzsi rengeteg ajándékot kap, ahogy gazdája is. A könyv szerint ugyanis Erzsi a tonhalért, a könyvben szereplő Gergely pedig a Nutelláért él és hal. A valóságban azonban ez nem igaz.

Homonnay Gergely az SZTE Bölcsészettudományi Karán diplomázott angol-német szakon. Először Hódmezővásárhelyen, majd Pesten tanított angolt és németet. Nagyon hamar rájött, hogy a gimnáziumi tanári fizetéséből nem tud megélni, így kénytelen volt a versenyszférában elhelyezkedni.

– Ha megengedhetném magamnak, azonnal visszamennék tanítani, bár nem tudom, mennyire tudnék beilleszkedni egy tantestületbe. De imádtam taní-

tani. Az oktatás egyelőre nem tűnik közelinek, egy második könyv megjelenése annál inkább, ez most íródik. Gergely nem csak tanítani, de a szegedi egyetemre járni is szeretett.

– Az angol szak iszonyatosan erős volt. Hihetetlenül karizmatikus tanáraink voltak, akiktől rengeteg kaptunk. Ha nem Szegedre járok angol szakra, most lehet, teljesen másképp állnék az élethez. Hittem abban, hogy jó, amit csinállok, és az idő engem igazolt. Amikor a könyvem a megjelenést követő első nap bestseller lett, olyanok gratuláltak elsőnek, akik pár hónappal korábban nem tartottak normálisnak. Bizonyos értelemben nem is vagyok az, de ennek őszintén örülök. A szegedi egyetemi évek is kellettek ahhoz, hogy ennyire szabad legyek.

BOBKÓ Anna

Az örök fiatalság egyik titka

Három kilométerrel kezdte, azóta jó pár ezret hagyott a háta mögött Sija Éva. Az SZTE Általános Orvostudományi Kar Igazságügyi Orvostani Intézet vegyésze szerint mindenkinek szüksége van egy „kikapcs gombra” ahhoz, hogy hosszútávon megtalálja az örömet és az egyensúlyt a munkában.

Segít levezetni a stresszt.

”

45

Mióta fut?

– A mozgás már az egyetemi évek alatt is a mindennapok része volt, futni 2013. május elsején kezdtem. Irigykedve néztem az egyik barátom egyre több futós képét a közösségi oldalon, aztán én is futócipőt húztam. Először csak 3 kilométert futottam reggelente, hogy senki se lássa, de így is úgy éreztem belehalok. Pár alkalom után csatlakoztam egy hobbifutós társasághoz. Velük tanultam meg, hogyan kell „jól” futni.

Miért szereti, milyen pluszt ad?

– Egészséget ad, mert átmozgatja az egész testet – az izmokat, a keringést, a tüdőt. Ezáltal jó erőnléte és jó kiállást, tartást ad. Sok ismerős futón figyeltem meg, hogyan változik meg nem csak a testalkata, de a testtartása is a futástól. Még a tekintetünk is megváltozik, valahogyan üdőbb lesz. Szerintem a mozgás lehet az örök fiatalság egyik titka! Ezen kívül segít levezetni a stresszt: ha valami miatt szomorú, vagy mérges vagyok, veszem a futócipőm, és mire a Rotary ösvényre érek, már semmi más nincs, csak én, a futás és a természet.

Egyedül fut vagy társasággal?

– Ritkán futok egyedül. Legtöbbször barátokkal megyünk – mert a futás közösséget is teremt. Rengeteg barátot és sok érdekes élettörténetet ismertem meg a futáson keresztül. Együtt futni a holdfényben, ragyogó friss, ropogós hóban, vagy egy hegyen a hajnali fényben, vagy százezer szúnyog között, szakadó esőben, vagy épp tikkasztó hőségben kutat keresve, vagy kisegér invázióban... ezek felejthetetlen élmények, sok közös emlék.

Mi a legemlékezetesebb élménye hobbijával kapcsolatban?

– A tavalyi Ultrabalaton. Párosban futottuk körbe május végén a Balatont Madarász Laci barátommal. 110 kilométert futottunk fejenként, egymást váltva, kevesebb mint 25 óra alatt. Futottunk a saját és egymás álmáért – ha valamelyikünk feladta volna, vége a versenynek és az álomnak is. Döbbenetes teljesítmény volt, még kimondani is sok, mégis olyan könnyen ment minden. Rengeteget készültem rá, fejben is, keresztedzésekkel – úsztam, tornáztam, a napi futóedzések mellett több hétvégén 50–60 kilométeres távokat futottam a hegyekben.

Mi a kutatási területe?

– Az igazságügyi toxikológia. Főként kábítószer és alkoholtartalmat határozzunk meg biológiai mintákban, de sokszor igyekszünk más mérgezések nyomába is eredni. A munka egy része napi rutintevékenység, azonban a jelenlegi drogpiacon bőven ad kutatási feladatokat is.

Zeneszerző a felhők felett

  BOBKÓ Anna

Tóth Péter, az SZTE Zeneművészeti Kar dékánja munkaidejében a zene szárnyán, szabadidejében a fiával repül. Marcell ugyanis utasszállító repülőgép pilóta szeretne lenni, édesapja pedig minden gyakorló útjára elkíséri.

Minden alkotóművészet a megélt élményekből építkezik.

”

Mióta űzi a hobbiját?

– Néhány évvel ezelőtt találta ki a fiam, hogy pilóta szeretne lenni. Hosszú vívódás után úgy döntöttünk a feleségemmel, hogy támogatjuk az ötletét, és beíratuk egy pilótaképző iskolába. Amikor letette a vizsgáját, én voltam az első „kísérleti alanya”, aki felszállt vele. Azt hittem, jobban fogok félni, de az első repülés nagyon jól sikerült. Ekkor jöttem rá, hogy mit is szeret benne a gyerekem és megértettem, mitől tud a repülés szenvedéllyé válni. Azóta, ha tehetem, minden útjára elkísérem.

Miért szereti, milyen pluszt ad?

– A látványért. Amikor az ember könyökétől másfél centire ott a világűr és a felhők, az valami csodálatos és lenyűgöző. Bár én jobban szeretek alacsonyan repülni, mert onnan jobb a kilátás. Valamikor kamasz koromban szívesen fotóztam, aztán ez abbamaradt, de most vettem egy fényképezőgépet és újra tanulom, mert muszáj megörökíteni azt, amit az ember onnan fentről lát! Egészen csodavilág. Tihany, vagy a Velencei-tó felett elrepülni – ami tele van nádasal – álomszép.

Mi volt a legemlékezetesebb élménye a repüléssel kapcsolatban?

– Az első olyan 45 fokos forduló, amikor 2 G nehezedett rám egy pillanatra. Akkor azt gondoltam, hogy ez nagyon rossz vicc volt, de ehhez is hozzá lehet szokni.

Mi a szakterülete?

– Zeneszerző vagyok. Tinédzser korom óta ez érdekel, ennek élek. Fesztiválok, zenekarok, kórusok rendelnek tőlem zeneművet. Tavaly mutatták be például az egyházmegye felkérésére írt Szent Gellért oratóriumot. Az egyetemen pedig zeneelméletet, partitúra-olvasást, zeneszerzést oktatok.

Van átfedés a munkája és a hobija között?

– Közvetlenül nincs. De a zeneszerzés, mint minden alkotóművészet a megélt élményekből, átélt helyzetekből, érzésekből építkezik. Ha nincs, ami stimulálná a fantáziánkat, a lelkünket, nem lenne miről írunkunk sem.

Lencsevégre kapott biciklik

  BOBKÓ Anna

Teljes kikapcsolódást, a külső- és megfelelési kényszer hiányát, a szabadságot jelenti a fotózás Fenyvesi Annának. A Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Angol-Amerikai Intézetének vezető egyetemi docense legszívesebben kerékpárokat örökít meg.

”

Fotózáskor a szépséget igyekszem megragadni.

Mióta űzi a hobbját?

– Hatodikos koromban, az 1970-es évek közepén kaptam a szüleimtől az első fényképezőgépet, egy Szmena-SL gépet, azóta fotózok. Először a családot, a kórustársakat, az osztálytársakat fényképeztem, majd a helyeket, amerre jártam – például az 1990-es években 6 évig éltem az USA-ban, mivel ott PhD-ztam. Aztán a gyerekeimet kezdtem el fotózni, majd 13–14 éve éreztem úgy, hogy kellene egy komolyan űzött hobbi, kikapcsolódásnak. Akkor kezdtem el kicsit képezni magamat, fotóstáborokba járni, pályázatokra képeket beadni. Azóta sok csoportos tárlaton szerepeltem, de volt néhány sajátom is – a legsikeresebb 2011-ben a Grand Caféban, „A biciklik csodálatos életéből” címmel – csupa biciklis képpel.

Miért szeret fotózni, milyen pluszt ad?

– Teljes kikapcsolódást, a külső kényszer és megfelelési kényszer hiányát, a szabadságot. A hétköznapi életemben jelenlévő sok agyi, logisztikai dologgal szemben a fotózáskor a szépséget igyekszem megragadni, vagy inkább újratemetni, az érzéseimet kifejezni.

Mi a legemlékezetesebb élménye a hobbjával kapcsolatban?

– Sok olyan embert megismertem a hobbimon keresztül – fotóstáborokban valamint a szegedi Dr. Lajos Sándor fotóklubban – akikkel egyébként nem

találkoztam volna, és akiken keresztül rájöttem, hogy a fényképezés lehet társas tevékenység is. A legközelebbi barátaim is közülük kerültek ki.

Mi a kutatási területe?

– Nyelvész vagyok, közelebről szociolingvisztika, kétnyelvűség, nyelvkontaktus az, amivel foglalkozom, azaz a két- és soknyelvűség társadalmi vonatkozásai: hogyan oszlik el két vagy több nyelv egy ember életének különböző szféráiban, hogyan használja a nyelvet egy kétnyelvű ember másképpen, mint egy egynyelvű – például egy megnyilatkozáson belül is sokszor két nyelvet használ, azaz kódváltást alkalmaz. A közhiedelemmel ellentétben ez nem „a nyelvek keverése”, amelynek az az oka, hogy „az illető egyik nyelven sem beszél rendesen”, hanem teljesen normális velejárója a kétnyelvűségnek – csak Magyarországon viszonylag kevesen beszélnek jól más nyelveket, és ezért híján vannak ennek a nyelvi tapasztalatnak.

Van kapcsolat a hobbjá és munkája között?

– Számomra az egyetlen láncszem, ami a kettőt összeköti, hogy 2011 óta rendszeresen írunk ki az Angol-Amerikai Intézetben fotópályázatokat és rendezünk intézeti fotótárlatokat a kollégák és a hallgatóink képeiből az angol tanszék folyosóján. A színvonalra azért itt is odafigyelünk: a képeket komolyan megszűritetjük Dusha Béla fotóművész segítségével, aki nagy örömünkre hűségesen eljár hozzánk a zsűrielnöki teendőket ellátni.

Víz alatt a világ

✍️ **BOBKÓ Anna**

Gyermekkori álma vált valóra a búvárkodással. Közel két évtizede oktat és forgat is a víz alatt Cseh Attila, a szegedi egyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Kommunikációs Iroda kulturális főelőadója és a kar óraadója.

Mióta űzi a hobbiját? Hogyan kezdte el?

– Gyermekkori álmom volt a búvárkodás. Hét-nyolc évesen egy balatoni bazársoron könyörögtem ki a szüleimtől az első „búvárfelszerelésemet”. Felvettem, és nagyon megijedtem, amikor nem kaptam levegőt. Le akartam venni, mire apám azt mondta: nagyon sokba került, úgyhogy meg ne próbáld! Zokogva telt az első néhány óra, aztán beleszerettem. Felnőtt fejjel viszonylag későn, 1992-ben kezdtem el komolyan foglalkozni a búvárkodással. Akkoriban Magyarországon kevés helyen lehetett merülni, csak a megszállottak úz-

ték. A Cserepes-sorról és oroszoktól vásárolt miniféle vacakkal merültünk. Ma már más a helyzet, divatosabbá vált ez a sport, szinte bárki kipróbálhatja.

Hol merült már?

– Bejártam az európai tengereket, merültem a Vörös-tengerben, Indonéziában, Ausztráliában, Pápua Új-Guineán, a Maldív-szigeteken.

Mi volt a legizgalmasabb élménye?

– Találkozásom egy érdes cápával, az óceánok legnagyobb halával, ami akár húszméteresre is megnő. Kuriózumnak számít. Akkor, ott nem is tudtam, hogy életemben először és talán utoljára sikerült ilyen közelről látni ezt a tengeri óriást.

Veszélyhelyzetbe került már?

– Én nem, de előfordult, hogy másokon segítettem. A Vörös-tengeren a hajójuk szerint öt német turistát sodort el az áramlat. Nem keresték őket, mi viszont útnak indultunk. Négy és fél óra múlva találtuk meg a nyílt vízen, nem ötüket... hatukat...

Találkoztam az óceánok legnagyobb halával.

Miért szereti a hobbiját, milyen pluszt ad?

– Eggyé válni az érintetlen természettel egészen különleges élmény, ésszel szinte fel sem fogható. Az óceánban merülni, a hatalmas áramlásokban, a halaktól nem látni a többi halat, egészen elképesztő. Igazán a részévé tud válni az ember a Nagy Egésznek. Ilyenkor érzed csak, milyen ha körbevesz a világ.

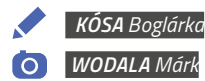
Az egyetemen szervezés és vezetéselméletet, a medencében búvárkodást tanít. Hogyan lett a hobiból hivatás is?

– Soha nem akartam búvároktató lenni, mégis így hozta az élet. Amikor még én is csak tanultam, kicsit több tapasztalattal segítettem a kezdőket. Szerettek velem merülni az emberek, biztonságban érezték magukat, és végül mindenki azt a kérdést tette fel, miért nem oktatok? Hát így lett, és ennek már több mint 16 éve. A feleségemmel együtt merülünk és forgatunk is közben. Filmjeinkkel nemzetközi versenyekre nevezünk, több díjat is kaptunk. Az egyik az volt, hogy elkísérhettünk egy nemzetközi forgatócsoportot az Indonéz-szigetekre.

Mi szerepel még a bakancslistáján?

– Ami miatt tulajdonképpen búvárkodni kezdtem: a mexikói Yucatán-félszigetre utazom októberben. Egy víz alatti barlangrendszerben fogok merülni, amit a dzsungelből lehet megközelíteni. Nagy álmom még Kanadában hosszúsárnyú bálnákat filmezni.

Az Oscar-gála magyar hangja

Wodala Márk, a Szegedi Tudományegyetem egykori hallgatója csaknem húsz éve szinkrontolmács. Számos neves rendezvényen, konferencián dolgozott, legutóbb a 2017-es Oscar-díj átadás gáláját tolmácsolta.

Édesapja szintén tolmács, édesanyjáról, Kathleen Heaslip Wodaláról pedig egy díjat is elneveztek, amit húsz éven keresztül adtak át az SZTE Bölcsészettudományi Kar angol tanszékén tanuló, kiemelkedő teljesítményt nyújtó hallgatóknak.

Az SZTE-n milyen szakra járt? Milyenek voltak az egyetemi évek?

– Angol szakra jártam, 2000-ben szereztem meg az abszolutóriumot, a szakdolgozatomat 2003-ban írtam meg. Emellett a posztgraduális tolmács- és fordító szakot végeztem el párhuzamosan az angol szak végén. Nagyon szerettem egyetemre járni, mint ahogy Szegedet is, ami a szülővárosom. Hat évig jártam ide, mert halasztottam egy évet, Skóciában töltöttem el több mint hat hónapot. Ott dolgoztam, aztán visszajöttem Szegedre, és befejeztem a tanulmányaimat.

Jelenleg mivel foglalkozik?

– Szabadúszó szakfordítóként és tolmácsként dolgozom. 1999-ben volt az első munkám, akkor még be sem fejeztem a sulit, most tölti majd nagykorúságát pályafutásom.

Mindig is szinkrontolmács szeretett volna lenni?

– Nagyjából a gimnázium vége felé döntöttem el. Sokban köszönhető ez édesapámnak, aki szintén szinkrontolmács, és láttam, hogy ez olyan szakma, ami tetszene. Szeretem a vele járó szabadságot, hogy nincs annyi kötöttség.

Volt már hasonló nagy kaliberű rendezvényen, mint az Oscar-díj átadó?

– Igen, bár én sem mentem el Los Angelesig, csupán az MTVA épületéig Óbudán. Ilyenkor bent ülök egy fülkében, monitoron keresztül nézem az eseményt, és így tolmácsolok élőben. Egyébként ez már a harmadik Oscar-díj átadó, amit szinkrontolmácsoltam.

Mennyire volt betekintése a rendezvény kulisszatitkaiba?

– Összességében nem sokkal több, mint egy átlagnézőnek. Esetenként forgatókönyvet is küldenek, ami óriási segítség, hiszen sokszor a díjátadók borzasztó sebességgel olvasnak föl hat-nyolcsoros, többszörösen összetett mondatokat, amik távolról sem emlékeztetnek az élőbeszédre. Ugyanakkor a

”

Kétszer
lefutottam
a maratont.

műsorvezető szövegkönyvét sosem kapom meg, és persze a díjazottak szövegét sem, hiszen azt sem tudhatjuk, ki nyer. Mint a mostani gálán kiderült, ők sem tudják előre. Egyébként ilyen baki, hogy nem az igazi nyertest szövegezik a színpadra, még sosem történt korábban.

Mi volt a legnagyobb szakmai kihívása a 18 év alatt?

– Komoly feladat például az Oscar-díj átadó gála szinkrontolmácsolása, pont azért, mert élő a műsor, nem lehet tudni előre, mit mondanak. Szakmai szempontból óriási kihívást jelent mindenkinek, amikor olyan emberek beszélnek, akiket egyáltalán nem lehet érteni, mert nem anyanyelvű előadók és borzasztó az angoljuk.

A tolmácsolás mellett tanít is. Marad még szabadideje másra is?

– Igen, az SZTE-n kéthetente tartok szemináriumokat. Dudits András egykori évfolyamtársam hívott, mert úgy gondolta, érdemes lenne gyakorló tolmácsokat bevonni a képzésbe. Ez most a hatodik félév. Az, hogy mennyire élvezem a tanítást, nagyan függ attól, hogy mennyire motivált a csoport. Némi hallgató nagyon lelkes, de sajnos előfordult már olyan is, hogy egy társaság csak a fordítás iránt érdeklődött, így hiányzott a motivációjuk a tolmácsoláshoz. Van bőven szabadidőm, még olyan is előfordul, hogy több hétig nincs munkám. A hobbim a futás. Amatőr versenyekre járok, és már kétszer lefutottam a maratont.

A mozifilmek titkai

 GAJZER Erzsébet
 MENYHEI Szabolcs

Rajztanárként diplomázott a Szegedi Tudományegyetemen Menyhei Szabolcs, ma Londonban az ILM-nél mozifilmek vizuális effektjeivel foglalkozik. Olyan nagysikerű produkciókon dolgozott, mint a Star Wars legújabb epizódja, a Thor 2. és az Ant-Man.

A Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Karán 2005-ben rajz-angol szakon diplomázott Menyhei Szabolcs. Diplomái megszerzése után néhány évig rajzot és művészettörténetet tanított, ma 3D grafikusként dolgozik Londonban.

– Gyerekkorom óta érdekel a rajz, a festészet, de a számítógépes grafikába a középiskolában szerettem bele. Mindig is imádtam az ismeretlen bolygókat, tájakat, lényeket. Az SZTE-n szerzett tudásom nagyon jó alap volt a külföldi munkavállalásnál. Az angol szak és a rajz tanszéken szerzett tudásom sok mindenben segített. Nagyon szerencsésnek tartom magam, hogy Lázár Pál tanítványa lehettem. Szegedről a diákevek után nagyon nehéz szívvel jöttem el – meséli Menyhei Szabolcs.

A VIZUÁLIS EFFEKTEK VILÁGÁBAN

Az SZTE öregdiákja jelenleg Londonban él, a George Lucas által alapított Industrial Light & Magic-nél grafikus. Olyan nagysikerű filmekben dolgozott már, mint a Star Wars: Zsivány Egyes, az Ant-Man (A Hangya), a Thor: Sötét világ, a Rush (Hajsza a győzelemért), a Godzilla és a Jason Bourne.

– Mozifilmek vizuális effektjeivel foglalkozunk. Ez az jelenti, hogy mindazt, amit lehetetlen, vagy túl drága lenne leforgatni, azt nekünk kell vizuálisan megalkotni. Sok minden tartozik ebbe a kategóriába, például digitális dublőrök, lények, nem létező helyszínek. En az utóbbival foglalkozom: valós díszleteket vagy helyszíneket bővítünk ki digitálisan, vagy ha kell, teljes virtuális környezetet hozunk létre. Eddigi pályafutásom alatt a legkisebb virtuális helyszín, amin dolgoztam, egy fürdőkád volt, a

legnagyobb egy távoli bolygó városa. Ha jól végeztük a munkánkat, a néző észre sem veszi, hogy egy trükköt lát.

KÜLFÖLDÖN ÉS ITTHON

– Magyarországon dolgoztam szabadúszó grafikusként, segítettem rajzfilmhátterek festésében, de az ILM-hez hasonló stúdióhoz itthon nem volt szerencsém. Összehasonlítani így nem tudom a hazai és a külföldi munkahelyemet. Londonban könnyű volt beilleszkedni, nagyon barátságos kollégáim vannak. Az a tapasztalatom, hogy egy nagy cégnél szigorúbb szabályokat betartva kell dolgozni, persze ez nem feltétlenül mindig igaz. Az ILM-nél például az elkészített munka minősége a legfontosabb, és bizonyos esetekben ránk bízják, hogy hogyan oldunk meg egy-egy feladatot. A kulturális különbségeket nézve: még mindig nem iszom tejjel a teát. Nagyon szeretem viszont, hogy az összes nagy múzeum – az időszak kiállítások kivételével – ingyenesen látogatható.

FOLYAMATOS TOVÁBBKÉPZÉS

– Ha az egyetem elvégzése után valaki vizuális effekttekkel szeretne foglalkozni, készüljön föl arra, hogy folyamatosan új programok és technikák jelennek meg. Ezért nagyon fontos az állandó továbbképzés. A pályakezdőknek azt tanácsolnám, hogy legyenek türelmesek, és a lehető legtöbbet hozzák ki magukból. Fontos a folyamatos gyakorlás is, mert ezt egyetlen iskola sem helyettesíti. A kitartás pedig meghozza a gyümölcsét – tanácsolja az SZTE-s diákoknak Menyhei Szabolcs.

Alternatív rock a tányéron

ANTAL Éva Eső
VACSORA Zsuzsival

Az énekes-gitáros Fazekas Gábor balesete miatt egyelőre tolódik a Vacsora Zsuzsival második lemezének felvétele, de a zenekar az elmúlt hetekben újra beindította a motorokat. Tagjai – Fakan Csaba (gitár), Fazekas Gábor (ének, gitár), Kulinyi Gergely (basszusgitár), Torma Róbert (dob) – zömében az SZTE-n szereztek diplomát. Első EP-jük, a Könnyű, 2014-ben jelent meg.

VACSORA ZSUZSIVAL

A „Vacsora Zsuzsival” szókapcsolat egy Google-naptár által felkínált eseményminta, ezt vette fel névként az alternatív rockot játszó szegedi zenekar.

A Vacsora Zsuzsival játszott már a Kiscsillag és a PUF előtt, rendszeres fellépői a SZIN-nek és a Szegedi Borfesztiválnak is, de még várat magára az országos hírnév. Először ennek okait fejtegettük Fazekas Gáborral, aki azt mondta: nyilvánvaló, hogy ez rajtuk is múlik. Nem akarnak azon merengeni, hogy tehetségesek, mégsem fedezték még fel őket.

– Nem azt a világot éljük, ahol felfedezik az előadókat, főleg Magyarországon nem, és ez nem is csak a rendszer hibája. Egyre több a jó zenekar és a jó lemez, de kicsi az ország ennyi jó zenéhez, erre itthon nincs ekkora igény. Tizenöt évvel ezelőtt a JATE Klub is tömve volt minden koncerten, ma megesik, hogy még félház sincs. Ez nem a szervezőt vagy a fellépőket minősíti, inkább azt bizonyítja, hogy csökken az emberek élő rockzenére való igénye.

Az énekes-gitáros úgy látja: jelentősen megváltoztak a zenehallgatási szokások is, felületesebbek vagyunk. Olyan sokféle inger éri az embert, hogy nem tud igazán elmélyedni egy új zenében.

A szegedi zenekar második lemezére készül. A dalok már megvannak hozzá, és úgy érzik, jó anyag állt össze, sőt, találtak már stúdiót is. Fazekas Gábor másfél éve nyomta a 30Y-os Beck Zoli kezébe a Könnyű egyik példányát egy szarvasi koncerten, és megkérte, hogy hallgassa meg.

– Zoli néhány nap múlva küldött egy e-mailt, leírta mit gondol a számainkról. Hasonló gesztus egyébként ritkán fordul elő. Minden mondata átgondolt volt, látszott, hogy figyelemmel hallgatta végig az albumot és tetszett neki. Persze, nem csak lelken-dezett, jogos kritikát is kaptunk. Örültünk annak,

hogy egy profi, aki évek óta benne van a műfajban, és figyelte ezt a szcénát, elmondta, milyennek hall bennünket.

Ennyiben azonban nem merült ki a történet. Hamarosan a zenekar basszusgitárosa, Varga Ádám kereste meg a srácokat azzal, hogy ő is hallotta a lemezt, és felajánlotta, dolgozzanak együtt Pécsset, a 30Y stúdiójában az új dalokon. Januárban kezdtek volna a produceri munkát, de Fazekas Gábor balesete miatt ezt el kellett halasztani.

– Izgalmas lesz olyasvalakivel dolgozni, aki a zenekara tíz lemeze mellett már legalább másik tíz lemezt is felvett, és „külső fülként” pontosabban hallja nálunk, hogy mi egy dal hibája vagy erénye.

Az új lemezre kilenc számot terveznek, koncerteken már játszott és egészen friss dalokat is. A zeneileg eklektikus anyag a szövegeit tekintve is sokféle: vannak referenciálisan olvasható, történetmondós dalok, és néhány olyan is, ami csak képeket dobál föl, amelyeket aztán mindenki a saját világának megfelelően értelmezhet.